

IV. SĄDOWNICTWO

A. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. *Kodeks karny.*

Art. 18. Z natury stanu psychicznego z § 1 art. 18 kk. wynika, że nie wyłącza on możliwości powzięcia bądź bezpośredniego, bądź ewentualnego złego zamiaru (art. 14 § 1 kk.).

Okoliczność, że przewod sądowy nie ujawnił pobudek, które skłoniły sprawcę do działania, nie stoi na przeszkodzie przyjęciu, iż sprawca działanie to przedsięwziął umyślnie. (9 II 37 — 3 K 2451/36).

Art. 60. Okoliczność, czy oskarżony był karany w kraju czy za granicą, jest z punktu widzenia powrotności do przestępstwa w rozumieniu § 1 art. 60 kk. obojętna. (15 VII 37 — 3 K 585/37).

Art. 79. W myśl art. 18 § 2 przep. wpraw. kk. i art. 276 § 3 kpk. na postanowienie sądu apelacyjnego, wydane w przedmiocie art. 79 kk., służy zażalenie np. ma postanowienie zarządzające umieszczenie oskarżonego w zamkniętym zakładzie dla umysłowo chorych. (23 VIII 37 — 3 K 1217/37).

Art. 84. Z przepisu art. 84 § 1 kk. niewątpliwie wynika, iż oprócz stwierdzenia, że po stronie oskarżonego zachodzi trzykrotny powrót do przestępstwa (art. 60 § 1 kk.) lub że jest on przestępcą zawodowym albo z nawyknienia, wymagane jest nadto odrębne ustalenie i uzasadnienie, że pozostawianie jego na wolności grozi niebezpieczeństwem porządkowi prawnemu. Sąd powinien Wykazać, że zachodzą okoliczności, które w związku z jednym z warunków wyżej wskazanych stwarzają niebezpieczeństwo dla porządku prawnego. (7 X 37 — 1 K 1162/37).

Art. 187. Użycie za autentyczny podrobionego dokumentu wymaga przedstawienia, czyli przedłożenia fałszyfikatu władzy lub osobie prywatnej dla dostarczenia pewnego dowodu.

Dla bytu przestępstwa z art. 187 kk. jest rzeczą obojętną, czy Przy przedstawieniu fałszyfikatu sprawca wskazuje wyraźnie na jego rzekomą autentyczność, czy też zataja sfałszowanie. Przez samo

przedłożenie falsyfikatu jako środka dowodowego przedkładający używa go za dokument autentyczny.

Użycie za autentyczny podrobionego dokumentu może nastąpić przez wręczenie go trzeciej osobie celem dostarczenia pewnego dowodu wobec władzy lub osoby prywatnej. (12 XI 36 — 1 K 656/36).

Art. 191. Karalnym jest umieszczenie cudzego podpisu na dokumencie, chociażby za zgodą podpisanego.

Przedmiotem ochrony działu XXVIII „Przestępstwa przeciw dokumentom” jest bezpieczeństwo obrotu publicznego.

Przepis art. 191 kk. jest przepisem szczególnym w stosunku do przepisu art. 187 kk. i jak ten ostatni przepisem formalnym. Karalność złożenia na dokumencie cudzego podpisu zachodzi niezależnie od zgody podpisanego i jakichkolwiek intencji sprawcy (np. niezależnie od tego, czy działał on w zamiarze pokrzywdzenia innej osoby, czy też bez tego zamiaru, dla osiągnięcia korzyści majątkowych lub osobistych, czy też działał nie w tym celu itd.). (19 VIII 37 — 3 K 519/37).

Art. 225 § 2. Przy działaniu sprawcy w stanie silnego wzruszenia przyjęcie, że zachodzi stan zmniejszonej poczytalności, zależy od stwierdzenia, że wzruszenie przeszło w stan na wpół chorobowy, graniczący ze stanem afektu patologicznego. (9 II 37 — 2 K 1690/36).

Art. 251. Zajęcie rzeczy lokatora, uzyskane drogą prawną przez wynajmującego czy to w myśl art. 581 p. a kpc. dla zaspokojenia pretensji (np. z tytułu zaległego czynszu), czy to dla zabezpieczenia powództwa w myśl art. 858 kpc, nie wyłącza ustawowego prawa zastawu z art. 386 kod. zob. i jego kolejności do zaspokojenia z uzyskanej ze sprzedaży sumy w myśl art. 797 kpc. Wynajmujący może mieć interes w powołaniu się na ustawowe prawo zastawu i dlatego może być uprawniony do sprzeciwienia się wyniesieniu rzeczy przez lokatora.

W myśl art. 387 kod. zob. wynajmujący ma prawo nawet siłą ograniczyć swobodę zalegającego z czynszem lokatora w wynoszeniu rzeczy z mieszkania.

Nie może jednak wynajmujący przedsięwziąć czynności, które by ograniczały swobodę lokatora w używaniu mieszkania i zmuszały go do znoszenia innych dolegliwości poza niemożnością dyspozycji rzeczami znajdującymi się w mieszkaniu.

Zabicie sztabami żelaznymi połowy drzwi i okien wykraczałoby poza uprawnienia z art. 387 kod. zob. i miałoby charakter samowoli karalnej (art. 251 kk.) tylko wtedy, gdyby zmusiło pokrzywdzonego do znoszenia lub zaniechania czegoś, co wykracza poza możliwość

wyniesienia rzeczy, czego świadom był oskarżony i czego chciał lub z czym się zgodził. (9 VI 37 — 1 K 420/37).

Art. 256. Słowne zelżenie, chociażby nastąpiło w związku z okolicznościami stanowiącymi przedmiot zarzucanego oskarżonemu zniesławienia, stanowi odrębne wydarzenie nie mieszczące się w granicach stanu faktycznego przepisu art. 255 kk. (22 IV 37 — 2 K 1956/36).

Art. 270. 1. Działaniem bezpośrednio zmierzającym do naruszenia cudzego prawa polowania jest także „zasiadka”, czyli czatowanie z bronią gotową do strzału na pojawienie się pod strzał zwierzyny znajdującej się w rewirze łowieckim. (9 VIII 37 — 3 K 533/37).

2. Przestępstwa z art. 270 kk. dopuszcza się zarówno ten, kto narusza cudze prawo polowania, posiadając kartę łowiecką i własny teren łowiecki, jak i ten, kto ani karty, ani terenu łowieckiego nie posiada.

Dla ustawowej istoty czynu z art. 270 kk. posiadanie lub nieposiadanie karty łowieckiej jest okolicznością obojętną i dlatego skazanie z art. 270 kk. nie może obejmować wykroczenia przeciwko obowiązкови posiadania karty łowieckiej przez tego, kto w tych czy innych okolicznościach poluje (art. 25 prawa łowieckiego oraz art. 10 rozp. Prez. Rzplitej z 22 III 1928 poz. 365). Skazanie z art. 270 kk., a następnie skazanie przez władze administracyjne z art. 25 prawa łowieckiego za nieposiadanie karty łowieckiej przez naruszającego cudze prawo polowania, nie stanowi ponownego skazania za ten sam czyn. (3 XI 37 — 2 K 1120/37).

II. *Kodeks postępowania karnego.*

Art. 41 i 44. Wypowiedzenie takiego czy innego poglądu prawnego przez sędziego (sędziów) w tej samej czy innej sprawie tego samego czy innego oskarżonego nie może być żadną miarą uznane za uzewnętrznienie osobistego stosunku sędziego (ewent. sędziów) do oskarżonego i nie może stanowić podstawy do wyłączenia z mocy art. 44 kpk.

Sędziowie Sądu Najw. nie ulegają wyłączeniu (przy powtórnym rozstrzyganiu sprawy w razie uchylecia wyroku) z mocy art. 41 lit. h kpk., gdyż przepis ten stosuje się do sędziów niższych instancyj, ustawodawca zaś nie tylko nie wyłącza ich żadnym innym przepisem, lecz przeciwnie w regulaminie S. N., opartym na art. 78 usp., zaleca (§ 15 i 16 reg.), w razie ponownego wpłynięcia sprawy, powierzenie jej tym samym, co uprzednio, sprawozdawcom. (14 VI 37 — 1 K 984/37).

Art. 101. Religia mojżeszowa nie zawiera żadnej czynności religijnej, która by mogła być utożsamiona ze spowiedzią, czyli z wyznaniem przed kapłanem swych grzechów i otrzymaniem rozgrzeszenia udzielonego mocą władzy kapłańskiej, a przeto zwierzenie dokonane przez wyznawcę tej religii przed rabinem nie podpada pod przepis lit. a art. 101 kpk.

Przepis lit. a art. 101 kpk., zakazujący przesłuchania jako świadka duchownego co do faktów ujawnionych na spowiedzi, nie zawiera żadnego wskazania, do jakich wyznań religijnych się odnosi, z drugiej zaś strony przepis ten, jako wyjątkowy, nie może ulegać wykładni rozciągłej (Zb. O. 269/31) i nie może więc być stosowany do wyznań, uznanych przez Państwo, których przepisy wewnętrzne nie ustanawiają instytucji spowiedzi. (14 VI 37 — 1 K 454/37).

Art. 332. Oskarżony i obrońca stanowią wobec sądu jednolitą stronę procesową, toteż okoliczność, iż obrońca o pewnym dowodzie dowiedział się po upływie terminu z art. 296 kpk. w wypadku, gdy sam oskarżony znał dowód przed wspomnianym terminem, nie może stać na przeszkodzie odrzuceniu dowodu na mocy lit. b § 2 art. 332 kpk. (24 II 37 — 2 K 1976/36).

Art. 484 i 505 § 2. Zapowiedzenie środka odwoławczego nie w formie bezwarunkowej, lecz z zastrzeżeniem, że zostaje zgłoszone na wypadek, jeżeli zapadło orzeczenie niekorzystne dla oskarżonego (zdarza się to w przypadku, gdy oskarżony nieobecny na rozprawie nie miał możliwości w trzydniowym okresie do zapowiedzenia środka odwoławczego dowiedzieć się o treści zapadłego orzeczenia) nie jest z tego powodu prawnie nieskuteczne, o ile złożone zostało po ogłoszeniu orzeczenia, natomiast zapowiedzenie takie środka odwoławczego, wniesione na wszelki wypadek jeszcze przed wydaniem orzeczenia, pozbawione jest skutków prawnych. (Postanowienie składu 7 sędziów, 20 II 37 — 3 K 1745/36).

Art. 493. Odmawiając przyjęcia dowodu, nieodpowiadającego warunkom, wskazanym w § 1 art. 493 kpk. sąd odwoławczy tym samym stwierdza, że nie uznaje potrzeby przyjęcia tego dowodu na podstawie § 3 tegoż artykułu.

Odmawiając przyjęcia dowodu, nie odpowiadającego warunkom wskazanym w § 1 art. 493 kpk., sąd odwoławczy obowiązany jest w myśl § 2 art. 51 kpk. postanowienie swoje uzasadnić; uzasadnienie postanowienia powinno zawierać wyjaśnienie, że nie zachodzą warunki ustawowe, obowiązujące sąd odwoławczy do przyjęcia dowodu w myśl § 1 lub 2 art. 493 kpk., natomiast zbędne jest uzasadnienie, dlaczego sąd nie przyjął danego dowodu na mocy

§ 3 art. 493 kpk. (Postanowienie składu 7 sędziów, 24 IV 37 — 2 K 1815/35).

2. „Nowość” dowodu może być praktycznie sprawdzana tylko takim sposobem dowodzenia, który nie krępowany formalnościami nie spowoduje przewleczenia postępowania, do osiągnięcia więc tego celu prowadzi zatem częściej droga uprawdopodobnienia aniżeli ścisły i pełny dowód „nowości”. (10 III 37 — 3 K 2432/36).

3. Zgłoszony przez oskarżyciela publicznego na rozprawie odwoławczej wniosek o przesłuchanie biegłego nie jest dla sądu odwoławczego wiążący, lecz powinien być wobec przepisu § 4 art. 493 i 489 kpk. rozważony ze stanowiska § 1 art. 332 kpk. (13 X 37 — 3 K 1233/37).

Art. 505. Osoba mianowana notariuszem i skreślona z listy adwokatów na terytorium b. zaboru pruskiego nie posiada uprawnień adwokackich i sporządzony przez nią wywód kasacji nie odpowiada warunkowi z § 1 art. 505 kpk. (13 X 37 — 3 K 1157/37).

Art. 515. Zarzut obrazy art. 378 i 379 kpk. z powodu całkowitego braku uzasadnienia wyroku, mimo prawidłowego zapowiedzenia kasacji, jako uzasadniony art. 515 kpk., powoduje uchylenie wyroku. (29 V 37 — 3 K 2227/36).

Art. 598. Zwolnienie skazanego z wyroku sądu odwoławczego od opłaty sądowej i kosztów postępowania z powodu ubóstwa nie zwalnia od złożenia kaucji kasacyjnej. (12 XI 37 — 3 K 1389/37).

III. *Prawo o wykroczeniach.*

Art. 18. Okazywanie niechęci lub lekceważenia w rozumieniu art. 18 pr. o wyk. jest demonstracyjne, jeżeli rzuca się ono w oczy każdemu i nie pozostawia wątpliwości co do działania sprawcy; obojętne jest, czy oskarżony chce publicznie i demonstracyjnie okazać niechęć lub lekceważenie dla sądów polskich w ogóle, czy dla instytucji pojedynczego sądu z powodu pełnienia przez niego obowiązków urzędowych, np. zamknięcie sklepu na znak protestu przeciw wyrokowi wydanemu przez sąd w konkretnej sprawie podpada pod art. 18 pr. o wyk. jako okazanie publiczne i demonstracyjne niechęci dla sądu polskiego z powodu jego wyroku. (26 VI 37 — 1 K 407/37).

Art. 26. Używanie tytułu „doktor” na oznaczenie akademickiego stopnia naukowego dopuszczalne jest w Państwie Polskim na podstawie nadania tego tytułu bezpośrednio przez polską szkołę akademicką lub w drodze nostryfikacji tytułu zagranicznego.

Używanie tytułu „doktor” uzyskanego za granicą, a nie nostryfikowanego przez polską szkołę akademicką, dopuszczalne jest

tylko wśród okoliczności, które na pochodzenie tego tytułu w sposób oczywisty wskazują. (8 i 19 IV 37 — 2 K 1988/36).

Art. 28. Ulotki o treści „kupuj tylko u Polaka”, „popieranie Żydów zdradą Narodu” itp. zawierają pogląd polityczny na stosunki w handlu pewnych warstw ludności, dążących według swej ideologii do unarodowienia handlu, nie naruszając jednak ogólnej obyczajności powszechnej, zapewniającej zewnętrzną trwałość porządku publicznego, — pogląd taki wybryku w rozumieniu art. 28 pr. o wyk. nie stanowi. (26 X 1936 — 3 K 1411/36).

IV. Ustawa karna skarbowa z 18 III 1932 r. (Dz. Ust. poz. 355)

Art. 25. Z treści art. 25 u. k. e. wynika, że systematyczność i powtarzalność przestępstw skarbowych stanów jedno ze znamion zawodowości i powoduje obostrzenie kary, jako okoliczność obciążająca, nie stanowi jednak cechy przestępstwa ciągłego. Tendencja u. k. s., ażeby za każde przestępstwo skarbowe wymierzać oddzielną karę grzywny świadczy, że ustawa ta nie tworzy sztucznych konstrukcyj jedności działania i nie zna ani ciągłego, ani trwałego przestępstwa skarbowego. (12 III 1937 — 1 K 1176/36).

Art. 67. Suchych liści rośliny tytoniowej, pokruszonych lub pokrajanych, nie można uznać za „wyrób” tytoniowy, gdyż przez pokruszenie lub pokrajanie ich bez skutecznego dalszych zabiegów, liście takie, będące surowcem jako całe, nie przestają być surowcem jako pokruszone lub pokrajane.

Przepis art. 67 § 1 u. k. s. przewiduje karalność wytwarzania z surowca wyrobów tytoniowych, tj. wytworów o pewnej ustalonej i skończonej postaci, odznaczających się pewną formą, zapachem i innymi cechami, jakie posiadają wyroby tytoniowe w obiegu, natomiast do karalnego posiadania całych i pokrajanych liści tytoniowych zastosowanie przepisu art. 63 u. k. s. (a nie 67 § 1 u. k. s.) jest prawnie uzasadnione. (1 VI 1937 — 2 K 409/37).

Art. 114. Przez loterię, stanowiącą przedmiot monopolu państwowego, chronionego przez art. 114 u. k. s. (art. 103 prawa karnego skarbowego z 3 XI 1936 Dz. Ust. poz. 581), należy rozumieć grę losową, obliczoną na osiągnięcie zysku bezpośrednio z niej samej w postaci nadwyżki kapitału gry nad wartością wygranych i innymi kosztami własnymi przedsiębiorstwa, a polegającą na rozsprzedaniu losów i na ich ciągnięciu (rozlosowaniu).

Dla bytu loterii w powyższym rozumieniu zysk z niej pośredni nie wystarcza, toteż nie jest loterią premiowanie towarów i następne rozlosowanie tych premii celem reklamy lub zyskania tą drogą nabywców i zwiększenia obrotów, pod warunkiem jednak..

że z powodu ustanowienia premii (wygranych) cena sprzedawanych i premiowanych towarów nie została podwyższona, w przeciwnym bowiem razie różnica między ceną normalną a podwyższoną stanowiłaby już zysk bezpośredni z imprezy i przekształcałaby ją w zabronioną loterię.

Nie stanowi również loterii strzelanie do wirujących tarcz, wykluwanie kulek widocznych i niewidocznych w konstruowanych w tym celu aparatach itp. sposoby wygranych, ile że brak tu momentu ciągnięcia (wylosowania). (Postanowienie składu 7 sędziów 17 IV 1937 — 3 K 1450/36).

V. Dekret Prez. Rzplitej z 3 XI 1936 Prawo karne skarbowe (Dz. Ust. poz. 581).

Art. 108. Istnienie przepisu art. 50 § 1 pks. powoduje niemożność zastosowania przepisu z art. 44 § 2, 48 pks. i art. 108 § 1 pks. w postaci zbiegu przestępstw z art. 31 kk.

Z uzasadnienia: Momentem karalności przestępstwa z art. 44 § 2, 48 pks. jest przemyt sztucznych środków słodzących.

Przepisy art. 108 pks. obejmują swoją dyspozycją nabywanie itd. bez zezwolenia sztucznych środków słodzących nawet takich, które zostały wprowadzone w obrót w drodze legalnej, tj. wyprodukowanych w kraju lub sprowadzonych do kraju w sposób legalny. Działanie zatem przewidziane w przepisie art. 108 pks. stanowi w zasadzie przestępstwo niezależne od przestępstwa z art. 44 § 2, 48 pks. Niezależność (art. 31 kk.) jednak tych przestępstw w stosunku do siebie w wypadku, gdy sprawcą przemytu, nabywcą, przechowującym itd. jest jedna i ta sama osoba, jest tylko pozorną, a ograniczona jest ona przepisem art. 50 § 1 pks., który, przewidując kary za nabywanie, przechowywanie itd. towarów przemysłowych, obejmuje swym zasięgiem przemyt dokonany sposobami i odnośnie do towarów określonych w art. 44—49 pks., a zatem i sztucznych środków słodzących. Przestępstwo zaś z art. 50 § 1 pks. pozostaje do przestępstwa z art. 44 § 2, 48 pks. w takim stosunku, jaki zachodzi między np. przestępstwem z art. 257 a z art. 160 kk. (26 VIII 1937 — 3 K 1825/37).

VI. Ustawa z 18 XII 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. poz. 734/33).

Pozostawienie przez pracodawcę nadal w pracy pracowników na miejscu pracy po przepracowaniu już

normalnej ilości godzin, przewidzianych w art. 1 ustawy o czasie pracy w przemyśle i handlu, choćby nawet z ich zgodą i za zwolnienie ich od pracy w inne dni, oraz nieprzekroczenie przy tym ogólnej ilości godzin pracy w tygodniu, jest sprzeczne z przepisami wyżej przytoczonej ustawy i stanowi przedłużenie godzin pracy ponad normę ustawową, zawierając cechy przestępstwa z art. 1 i z zagrożeniem sankcją z art. 18 cyt. ustawy.

Ustawa ta wydana została w celu uregulowania czasu zajęcia pracowników ze względu na przeciętny zapas sił fizycznych i umysłowych, jakie się przy pracy zużywają, uznając iż pozostały czas ponad 8 godzin na dobę należy zostawić pracownikowi częściowo na spoczynek i odświeżenie sił, częściowo na dopełnienie obowiązków społecznych i rodzinnych. Ta intencja jest podstawą wydania powołanej ustawy i wynika z całokształtu jej przepisów. (19 X 1937 — 1 K 888/37).

VII. Ustawa z 7 X 1921 o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. Ust. poz. 656).

Art. 10. Administrator parafii rzymskokatolickiej ma obowiązek troszczenia się o porządek na chodniku i na jezdni przed kościołem, gdyż w tym wypadku idzie nie o obowiązek podatkowy (art. XV Konkordatu), lecz o powszechny obowiązek utrzymywania warunków publicznej zdrowotności i od tego obowiązku osoby sprawujące czynności administracyjne w łonie parafii rzymskokatolickiej nie zostały w myśl art. XV Konkordatu (Dz. Ust. poz. 324/25 i 501/25) zwolnione. (11 VI 1937 — 2 K 542/37).

VIII. Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 14 X 1927 o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa (Dz. Ust. poz. 823).

Włóczęgostwo lub zawodowe żebractwo, bez cech z art. 25 rozp. Prez. Rzplitej z 14 X 1927 lub z § 2 art. 32 pr. o wykrytym, poza terenem województw poznańskiego i pomorskiego i st. m. Warszawy, nie podlega karze ani stosowaniu środków poprawczych i zapobiegawczych. (2 XII 1937 — 2 K 2369/37).

IX. Prawo o ustroju adwokatury z 7 X 1932 (Dz. Ust. poz. 733).

Ścigana z oskarżenia prywatnego zniewaga osoby nie przewidzianej w ust. 2 art. 24 ustroju adwokatury jest innym przestępstwem w rozumieniu ust. 3 art. 24. (13 X 1937 — 3 K 1050/37).

X. Ustawa z 28 III 1933 o biurach pisania podań (Dz. Ust. poz. 269).

Art. 9. Zawodowego charakteru pisania prośb na zlecenie osób trzecich nie można utożsamiać z zawodową przestępczością przewidzianą w § 2 art. 60 kk., gdyż przy przestępstwie z art. 9 ustawy z dnia 28 III 1933 zawodowość dotyczy nie przestępstw, lecz czynności samo przez się ze stanowiska odpowiedzialności karnej obojętnych, które dopiero przez zawodowe ich uprawianie przekształcają się w przestępstwo.

Do czynu przestępnego zawodowego pisania podań może być przeto stosowana amnestia z ustawy z dnia 2 I 1936 poz. 1/36. (19 X 1937 — 1 K 860/37).

XI. Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 24 X 1934 o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa (Dz. Ust. poz. 851).

Ogólny zamiar służenia obcemu państwu działalnością, prowadzącą do przysporzenia obcemu państwu wiadomości z dziedziny tajemnic wojskowych, nie uzasadnia jeszcze uznania tej działalności za przestępstwo ciągłe.

Posługiwanie się celem urzeczywistnienia tego zamiaru rozmaitymi postaciami przestępnymi nie odbiera im samoistnego bytu karno-prawnego (Zb. O. 316/36) niezależnie od tego, czy to będą czyny przestępni© przewidziane w kk., czy w rozp. z 24 X 1934.

„Ujawnienie” w rozumieniu art. 10 w § 1, 2, 3 rozp. z 24 X 1934 r. jest czynem odrębnym od porozumiewania się, (art. 16 § 1 pow. rozp.); może być dokonane i bez porozumiewania się z innymi osobami, tak samo jak podżeganie innej osoby do popełnienia przestępstwa z art. 10 pow. rozp. ma odrębny byt prawny (art. 26 kk. i art. 10 pow. rozp.). „Ujawnienie” tajemnic nie obejmuje werbowania innej osoby lub innych osób do służby szpiegowskiej lub do poszczególnej czynności szpiegowskiej w sensie art. 10 lub 14 pow. rozp. (19 VIII 1937 — 3 K 846/37).

XII. Ustawa z 17 IV 1936 o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach (Dz. Ust. poz. 237).

Art. 6. 1. Dokonanie wykrwawienia zwierzęcia sposobem rytualnym przez osobę nie mającą wymienionych w cz. 2 § 4 rozp. Min. Roln z dnia 26 VIII 1936 r. (Dz. Ust. poz. 504/36) uprawnień zarządu gminy wyznaniowej nie może stanowić przestępstwa z art. 6

ustawy z dnia 17 IV 1936 r. o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach. (Dz. Ust. poz. 237).

Przestępstwem ulegającym karze z art. 6 cyt. ustawy może być naruszenie interesu chronionego przez tę ustawę, a przede wszystkim humanitarnego stosunku do zwierząt zabijanych w rzeźniach, przepisy zaś wykonawcze, tj. rozp. Min. Roln. z dnia 26 sierpnia 1936 r. Dz. Ust. poz. 503 i 504 oraz Min. Przem. i Handlu z 5 IX 1936 r. poz. 505, zawierają prócz rozwinięcia zasad ustawy szereg przepisów porządkowych (instrukcyjnych), a między innymi przepis cz. 2 art. 4 (rozp. poz. Dz. Ust. 504), który nie może powodować odpowiedzialności karnej z art. 6 cyt. ustawy.

Celom cyt. ustawy wystarcza zachowanie przepisu cz. 1 § 4 rozp. Min. Roln. (poz. 504), tj. ażeby wykrwawienie rytualne było dokonane przez osobę w wieku powyżej lat osiemnaście i mającą zezwolenie kierownika rzeźni, a czy osoba ta miała ponadto upoważnienie władzy wyznaniowej (cz. 2 § 4) jest okolicznością obojętną z punktu widzenia odpowiedzialności z art. 6 cyt. ustawy. Przepisy ustawy o uboju zwierząt gospodarskim regulują jedynie ubój zwierząt w rzeźniach, a nie dotyczą uboju w przypadkach konieczności i na własne potrzeby gospodarskie ani też uboju dopuszczalnego poza rzeźniami uboju drobiu. Niezachowanie w tych przypadkach przepisów o ogłuszaniu zwierzęcia, o wieku dokonywającego ubój itp. nie może być karane z cyt. art. 6.

Rozporządzenie Min. Roln. poz. 504 nie może zawierać i nie zawiera jakichkolwiek norm specjalnych (bez upoważnienia ustawy), dotyczących rytualnego uboju drobiu poza rzeźniami. (26 X 1937 — 2 K 1209/37).

2. Pojęciem sprzedawania (§ 3 rozp. Min. Przem. i Handlu z 5 IX 1936 poz. 505) ustawodawca objął nie tylko sprzedaż, lecz i przechowywanie na sprzedaż mięsa pochodzącego z uboju rytualnego, a przeto karalnym jest samo nielegalnie posiadanie w jatce do sprzedaży mięsa z uboju mechanicznego — mięsa z uboju rytualnego.

Użyty w § 3 cyt. rozp. zwrot „mięso pochodzące z uboju może być sprzedawane jedynie w zakładzie koncesjonariusza” nie uprawnia do stwierdzenia, że tylko sprzedaż mięsa jest karalna i że przechowywanie w jatce do sprzedaży mięsa z uboju mechanicznego mięsa z uboju rytualnego stanowi tylko niekaralne przygotowanie do wykroczenia, albowiem przepisy cyt. rozp. (1—7) traktują o obrocie w ogóle, o jego sprzedawaniu, ale nie o dokonanej już sprzedaży; innej intencji nie mógł mieć ustawodawca¹, który raczej przez sprzedawanie zastąpił dawniejsze, jednakowo karalne: przygotowanie do sprzedaży, przechowywanie na

sprzedaż i sprzedaż (art. 197 i nast. kk. 1903 r.); wysnucie innego wniosku doprowadziłoby do niekaralności nielegalnej sprzedaży mięsa, gdyż karalność zależałaby od przypadkowego stwierdzenia już dokonanej sprzedaży. (3 XI 1937 — 2 K 1810/37).

*XIII. Dekret Prez. Rzplitej z 26 IV 1936 w sprawie obrotu
pieniężnego z zagranicą (Dz. Ust. poz. 249).*

Art. 6. Aczkolwiek przetwarzanie złota i wytwarzanie z niego płytek i sztab do celów dentystycznych może podpadać pod pojęcie przemysłu złotniczego w najszerszym tego określenia znaczeniu, to jednak okólnik Komisji Dewizowej z 22 V 1936 Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr 13/36 ujmuje pojęcie przemysłu złotniczego w sposób ograniczający go wyłącznie do wytwarzania ze złota produktów, a więc przedmiotów w skończonej już postaci jako produktów własnych złotnika z wyłączeniem wytwarzania przedmiotów mających służyć innym osobom do celów produkcji.

Złoto dentystyczne w postaci płytek i sztab nie jest produktem o postaci skończonej, gdyż postać tę uzyskuje dopiero w pracowni dentystycznej i techniczno-dentystycznej, jest zatem półfabrykatem przeznaczonym do celów cudzej, a nie własnej produkcji.

Wytwarzający wyżej wspomniane postacie złota dentystycznego jest wytapiaczem (rafinerem) złota z pkt. 1 cyt. okólnika, który może nabywać złoto tylko na podstawie specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej.

Świadcstwo przemysłowe na pracownię złotniczą (przemysł złotniczy) nie jest wystarczające i nie uprawnia do nabywania złota. (1 VI 1937 — 2 K 625/37).

Art. 8. Niezgłoszenie władzom kontroli skarbowej przy przekroczeniu granicy waluty, nie przekraczającej dozwolonej do przewozu kwoty, nie jest karalne, jak to wynika z przepisów dekretu z 26 IV 1936 (poz. 249) oraz rozp. Min. Skarbu z 26 IV 1936 (poz. 250).

Osoba, która przejeżdżając jednora z o w o granicę na podstawie karty cyrkulacyjnej zadeklarowała właściwej władzy tylko 8 zł, a ukryła świadomie 20 zł, nie popełniła przestępstwa, gdyż mogła w myśl pkt 3 § 1 rozp. wykonawczego do dekretu z 28 IV 1936 (poz. 249 i 250) przewieźć jednorazowo 50 zł, nie zostało zaś ustalone także, by przewożąc 28 zł przekroczyła ona kontyngent miesięczny (250 zł), dopuszczony do wywiezienia w ciągu miesiąca kalendarzowego. (28 VII 1937 — 2 K 728/37).

St. Bleszyński,

Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO, OBOWIĄZUJĄCE NA OBSZARZE CAŁEGO PAŃSTWA

Ustawa z 18 XII 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu
(Dz. Ust. 1920 poz. 7, 1933 poz. 734).

Art. 1. 1. Jeżeli w majątku ziemskim są zakłady przemysłowe, wówczas ocena, czy gospodarstwo rolne jest prowadzone w sposób przemysłowy i księgowy zatrudniony w tym gospodarstwie ma charakter pracownika w przedsiębiorstwie przemysłowym w rozumieniu art. 1, zależy od okoliczności danego przypadku. Zachodzić będzie przedsiębiorstwo przemysłowe, jeżeli produkcja rolna zorganizowana jest pod głównym i wyłącznym kątem dostarczania surowców własnym zakładom przemysłowym. Natomiast ma się do czynienia z gospodarstwem rolnym, o ile przerabianie produktów rolnych służy przede wszystkim zaspokojeniu własnego zapotrzebowania, a sprzedawana jest tylko nadwyżka lub gdy przerabianie tworzy tylko uboczną gałąź całej gospodarki. (14 V 1937 — C III 1812/35). (Li)

2. Ustawa ta nie ma zastosowania do pracowników komornika (20 V 1937 — C II 5/37) ani do pracowników zajętych w leśnictwie. (22 IX 1936 — C II 974/36). (Db)

Art. 16 i rozporządzenie z 20 XII 1933 (Dz. Ust. poz. 806). Dziesięciogodzinna praca na dobę, pełniona przez pomocnicę lekarską w ambulatorium chirurgicznym ubezpieczalni społecznej, nie nadaje prawa do żądania wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. (13 X 1936 — C II 1291/36). (Db)

Ustawa z 29 X 1920 o spółdzielniach (Dz. Ust. 1934 poz. 495).

Art. 14. Zmiana odpowiedzialności członków spółdzielni z ograniczonej na nieograniczoną, uchwalona przez walne zgromadzenie spółdzielni, obowiązuje członków, którzy uchwały tej nie zaskarżyli. (22 II 1937 — C II 2609/36). (Db)

Art. 17. Osoba przystępująca do spółdzielni staje się jej członkiem już przez samo pobranie od niej udziału zadeklarowanego, chociażby formalne przyjęcie jej na członka nastąpiło dopiero później. Obowiązek wpłaty podwyżek udziału, uchwalonych przez walne zgromadzenie spółdzielni, nie zależy od podpisania nowej deklaracji przez członka. (11 II 1937 — C II 2410/36). (Db)

Art. 30 i 31. Członek spółdzielni ma prawo dochodzić sądowo, aby spółdzielnia uwidoczniła w rejestrze członków dokonane przezeń wypowiedzenie kilku ze swych udziałów, jeżeli zarząd spółdzielni wpisu tego sam nie uczynił. (31 V 1937 — C II 138/37). (Db)

Art. 35. Zobowiązanie się spółdzielni do zapłaty kary konwenjonalnej wymaga zgody obu członków zarządu, chociażby jeden z nich upoważnił drugiego do samodzielnego występowania w imieniu spółdzielni w sprawach mniejszej wagi należących do zwykłego toku czynności przedsiębiorstwa. (9 IV 1937 — C II 2992/36). (Db)

Art. 35 i 39. Ustne oświadczenia, złożone w zakresie przedsiębiorstwa bankowego spółdzielni przez jednego z członków wieloosobowego zarządu spółdzielni, wiążą spółdzielnię, jeżeli udzieliła ona członkowi temu pełnomocnictwa do prowadzenia jej przedsiębiorstwa bankowego. (29 I 1937 — C II 2188/36). (Db)

Art. 41. Zarząd spółdzielni może sam bez udziału rady nadzorczej poddać spór z osobą, która przestała być członkiem zarządu, pod orzecznictwo sądu polubownego. (12 IX 1936 — C II 808/36). (Db)

Art. 41, 42 i 44. Członek rady nadzorczej spółdzielni nie może być sędzią polubownym w sporze spółdzielni z jej pracownikiem. (12 IV 1937 — C II 3079/36). (Db)

Ustawa z 16 V 1922 o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1922 poz. 334 i 1933 poz. 735).

Art. 1. 1. Jeżeli się przyjmie, że Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych w Poznaniu jest tą samą instytucją, co poprzednie Krajowe Ubezpieczenie Ogniove (cfr. rozp. z 27 X 1932 — Dz. Ust. poz. 811), to dla uzyskania prawa do urlopu nie można doliczyć pracownikowi czasu spędzonego w Krajowym Ubezpieczeniu Ogniowym, o ile zatrudniony był tam w stosunku publiczno-prawnym. (10 IV 1937 — C III 466/35). (Li)

2. Ustawa ta nie ma zastosowania do pracowników zajętych w leśnictwie. (22 IX 1936 — C II 974/36). (Db)

Rozporządzenie z 31 V 1922 o przewozie międzynarodowym (Dz. Ust. poz. 686).

Art. 26 p. 4. W międzynarodowym przewozie kolejowym reklamacje z powodu okradzenia przesyłki zgłaszać należy do zarządu kolei odbiorczej, jeżeli przesyłka nadeszła na stację przeznaczenia. (9 III 1937 — C II 2783/36). (Db)

Ustawa wodna z 19 IX 1922 (Dz. Ust. 1928 poz. 574).

Art. 249. Rozpoznanie roszczenia przeciwko gminie o wynagrodzenie szkody powstałej w budynku wskutek ruchu wód gruntowych, wywołanego przebudową kanału przez gminę, należy na drogę postępowania sądowego. (16 III 1937 — C II 2843/36). (*Db*)

Ustawa z 9 X 1923 o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. Ust. poz. 924).

Art. 116. Roszczenia oparte na tym przepisie nie mogą być dochodzone przed sądami powszechnymi, chociaż występuje z nimi funkcjonariusz Polskich Kolei Państwowych, zatrudniony na terytorium śląskim. (30 VI 1937 — C III 291/37). (*Li*)

Ustawa z 11 IV 1924 o ochronie lokatorów (Dz. Ust. 1936 poz. 297).

Art. 1. Warsztat pracy wynajęty wraz z rzeczami, które nadają lokalowi charakter przedsiębiorstwa przemysłowego, stanowi przedsiębiorstwo urządzone, nie podlegające ochronie lokatorów bez względu na to, czy oddane zostało w najem wraz z koncesją. (22 X 1936 — C II 7288/36). (*Db*)

Art. 2 lit. h i m. Teatr, prowadzony wyłącznie w celach kulturalno-oświatowych, korzysta z ochrony lokatorów bez względu na to, jakiej kategorii świadectwo przemysłowe zostało dla przedsiębiorstwa wykupione na rok 1935. (16 II 1937 — C II 2510/36). (*Db*)

Art. 7. Przy ustalaniu komornego podstawowego według czynszu opłacanego w czerwcu 1914 należy płaconą wówczas odrębnie należność za wodę wliczyć do sumy komornego. (28 V 1937 — C II 397/37). (*Db*)

Art. 10. Lokator, który w ciągu sześciu miesięcy nie dochodził zwrotu zapłaconego przez się odstępnego, nie może następnie potrącać tego odstępnego z czynszu bieżącego. (16 II 1937 — C II 2517/36). (*Db*)

Art. 15. Sprawy o udzielenie lub uchylenie moratorium mieszkaniowego należą w b. zaborze austriackim do postępowania egzekucyjnego, a nie do postępowania niespornego (22 I 1937 — C II 2181/36 i 24 VIII 1936 — C II 1269/36) i to nawet wówczas, gdy wszczęte zostały przed zgłoszeniem wniosku o nadanie wyrokowi eksmisyjnemu klauzuli wykonalności, (1 X 1937 — C II 848/37 i 4 X 1937 — C II 796/37). (*Db*)

*Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 29 VI 1924 o lichwie
pieniężnej (Dz. Ust. poz. 574).*

§ 1. Umowa, w której pożyczkodawca zastrzegł sobie przeliczanie kwot pożyczkowych według kursu pewnych papierów wartościowych, tak by otrzymał zwrot tych samych kwot, które uzyskałby przy lokacie pieniędzy w tych walorach, nie uchybia przepisom o lichwie pieniężnej, jeżeli skutek podniesienia się kursu pożyczkodawca uzyskał wyższą korzyść aniżeli przewidziana jest w § 1 powyższego rozporządzenia, albowiem korzyść wynika ze zmiany samego przedmiotu pożyczki stosownie do umowy stron, nie jest zaś korzyścią umówioną od pożyczki, a osiągnięcia korzyści pierwszego rodzaju ustawa nie wyklucza. Odmiennej ocenę uzasadnić mógłby tylko zamiar obejścia w sposób powyższy ustawy. Fakt, że pożyczkodawca przejmie na siebie ryzyko obniżenia się kursu papierów wartościowych, przemawia przeciwko takiemu zamiarowi. (4 V 1937 — C III 3184). (Li)

*Rozporządzenie z 26 VI 1924 o używaniu i ochronie dróg
(Dz. Ust. poz. 611).*

§ 13. Przepis o obowiązku zaopatrywania zapór w miejscach przerw komunikacji lub zatrzymania ruchu z nastaniem ciemności, w światła czerwone obowiązuje także w odniesieniu do ramp kolejowych znajdujących się na drogach publicznych. (5 IV 1937 — C II 3012/36). (Db)

Prawo wekslowe z 14 XI 1924 (Dz. Ust. poz. 926).

Art. 2 ust. 5. 1. Kto wypełnił weksel oddany mu in blanco domicylem, winien wykazać, że miał uprawnienie do wskazania donicylu. (18 V 1936 — C II 2823/35).

2. W braku odmiennej umowy stron weksel dany in blanco na zabezpieczenie długu towarowego może być wypełniony późniejszą datą płatności niż data płatności długu towarowego. (13 IX 1937 — C II 648/37). (Db)

Art. 8. Kto podpisał weksel bez zaznaczenia, że czyni to jako pełnomocnik innej osoby, odpowiada z weksłu osobiście. (2 XI 1936 — C II 1454/36). (Db)

Art. 17. Zażyrowanie weksłu oddanego wekslobiorcy na zabezpieczenie wierzytelności tegoż, opiewającej na kwotę niższą od sumy wekslowej, nie czyni żyra żyrem pozornym, chociaż wekslobiorca zobowiązuje się ściągnięta nadwyżkę wydać żyrantowi. (20 IV 1937 — C II 3135/36). (Db)

Art. 19. Dłużnik wekslowy może przeciwstawić wierzycielowi, który nabył weksel po upływie terminu dla protestu wekslowego zarzut, iż uiścił poprzednikowi wierzyciela nadmierne odsetki. (23 IX 1937 — C II 702/37) (Db)

Art. 48. 1. Przy zwrotnym poszukiwaniu sumy wekslowej powód nie może być ze swym roszczeniem oddalony z tej tylko przyczyny, że nie przedstawił rachunku zwrotnego stwierdzającego wysokość zapłaconych przezeń przy wykupie weksłu pozycji rachunkowych. (22 II 1937 — C II 2644/36). (Db)

2. Jeżeli dwaj żyranti, podpisując weksel dla akceptanta, przejęli na siebie wobec wierzyciela wekslowego odpowiedzialność za całość sumy wekslowej bez względu na to, w jakiej kolejności względnie w jakim charakterze weksel podpisali, to żyrant podpisany na miejscu dalszym ma po wykupieniu weksłu pełen regres do drugiego żyranta i nie może uchylić swej odpowiedzialności zarzutem, że weksel podpisał jedynie z grzeczności. (19 VII 1937 — C III 1683/35). (Li)

Art. 49 ust. 2. Indosant, który wykupił weksel, jest uprawniony do zaskarżenia sumy wekslowej, chociażby nie przekreślił indosu własnego oraz indosów następnych indosantów. (16 XI 1936 — C II 1676/36). (Db)

Art. 68 i 76. Akceptant i żyrant weksłu trasowanego odpowiadają wekslowo, chociażby podpis wystawcy weksłu był bez prawnego znaczenia, gdyż wystawca nie był ani osobą fizyczną, ani osobą prawną. (2 XI 1936 — C II 1401/36). (Db)

Art. 69. Umieszczenie przez wierzyciela wekslowego na wekslu miejsca zapłaty odmiennego od pierwotnego miejsca płatności weksłu, chociaż dokonane za zgodą ostatniego indosatariusza, nie ma skutku prawnego przeciwko poprzednim indosantom, którzy nie wyrazili zgody na tę zmianę osnovy weksłu. (8 VII 1937 — G II 445/37). (Db)

Art. 70. Długi towarowe zaciągnięte przez członków spółdzielni za jej zgodą w obcej firmie, choćby zabezpieczone weksłami spółdzielni, nie ulegają przeciwko spółdzielni przedawnieniu przewidzianemu w prawie wekslowym. (17 XII 1936 — C II 2122/36). (Db)

Art. 70 i 102. Roszczeń z weksli danych in blanco sprzedawcy na zabezpieczenie dłużnej mu ceny kupna nie można uważać za przedawnione, jeżeli w czasie wypełnienia weksłu datą płatności roszczenie o cenę kupna nie było jeszcze przedawnione, a od tej daty do dnia zaskarżenia weksłu termin trzechletni nie upłynął. (29 IV 1937 — C II 3198/36). (Db)

Art. 72 lit. a. Roszczenie wekslowe gaśnie przez przedawnienie, chociaż wierzyciel wniósł skargę we właściwym czasie, jednak sąd nakazu zapłaty dłużnikowi nie doręczył, a wierzyciel w ciągu lat trzech od wniesienia pozwu nie ponowił w sądzie wniosku o doręczenie nakazu zapłaty (10 II 1937 — C II 2426/36); gaśnie ono także wówczas, gdy wierzyciel podał w pozwie mylny adres dłużnika a sprostowania dokonał dopiero po upływie lat trzech od wniesienia pozwu. (10 II 1937 — C II 2407/36). (Db)

Art. 94. Zarzut przedawnienia zobowiązania wekslowego nie tamuje postępowania o umorzenie weksłu zaginionego. (19 XI 1936 — C II 1697/36). (Db)

Art. 100 p. 6. Wypełnienia weksłu przez jego odbiorcę na sumę złotową nie można poczytać za niezgodne z wolą dłużnika, chociaż dług, na którego zabezpieczenie weksel został wręczony, opiewał na dolary, jeżeli nie było zastrzeżenia, że dług ma być spłacony w dolarach efektywnych. (6 II 1937 — C II 2399/36). (Db)

Prawo czekowe z 14 XI 1924 (Dz. Ust. poz. 927).

Art. 26. Kto, nie będąc upoważnionym do podpisywania firmy, podpisał ją jako wystawczynię na czeku, odpowiada nabywcy czeku osobiście za sumę czekową. Indos na czeku, choćby dokonany po upływie okresu do przedstawienia czeku lub po proteście, ma pod rządą prawa czekowego z r. 1924 pełne skutki indosu. (9 IV 1937 — C II 3019/36). (Db)

a) Rozporządzenie z 27 XII 1924 o zabezpieczeniu praw z tytułów na okaziciela, wywiezionych na terytorium obecnego Związku Socjalistycznych Republik Rad lub złożonych w instytucjach na tym terytorium (Dz. Ust. poz. 1032).

b) Rozporządzenie z 27 X 1926 o unieważnieniu tytułów na okaziciela, do których prawa zostały zabezpieczone na podstawie powyższego rozporządzenia (z 27 XII 1924 (Dz. Ust. poz. 654).

§ 1 (a), art. 1, 3, 5 (b). Każdy właściciel oznaczonych tytułów niezależnie od okoliczności, czy tytuł jeszcze istniał lub czy został wykupiony, był na mocy rozporządzenia z 27 XII 1924 uprawniony do żądania zabezpieczenia swych praw do wspomnianych tytułów w trybie przewidzianym w rozporządzeniu ze skutkami tam i w rozporządzeniu z 27 X 1926 przewidzianymi. Z treści zaś i istoty przepisów art. 1, 3, 5 rozp. tego wynika, że rozciągają się one na stosunki prawne, powstałe wskutek: nabycia wymienionych w rozpo-

rzędzeniach tytułów na okaziciela przez osoby trzecie także przed wejściem w życie obu rozporządzeń. (21/28 V 1937 — C III 645/36). (Li)

Rozporządzenie z 30 XII 1924 o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonariuszów państwowych (Dz. Ust. poz. 1073).

Przepisy rozporządzenia powyższego nie przewidują obowiązku zrównania uposażeń funkcjonariuszów komunalnych z uposażeniem funkcjonariuszów państwowych. Jeżeli jednak związek komunalny w zamiarze zrównania takiego przyznał swym funkcjonariuszom 15% dodatek przewidziany w ustawach skarbowych, ostatnio w ustawie z 21 III 1931 (Dz. Ust. poz. 188), to dodatek podlegał uchyleniu równocześnie z cofnięciem go funkcjonariuszom państwowym. Prawo do pobierania w dalszym ciągu dodatku musiałoby mieć podstawę w szczególnej uchwale związku komunalnego, zakomunikowanej funkcjonariuszowi. (28 V 1937 — C III 1565/36). (Li)

§ 1. Umowy, przewidujące pobieranie przez pracowników związków komunalnych dodatku komunalnego, nie wygasają automatycznie z mocy § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 30 XII 1924. (12 III 1937 — C I 2005/36). (Św)

Wszelkie umowy sprzeczne z przepisami rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z 30 XII 1924 lub mające na celu ich obejście są nieważne, a więc zrzeczenie się przez pracownika wypływających z tych przepisów korzyści nie może pociągnąć żadnych skutków. (8 I 1937 — C I 1804/36). (Św)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 30 xli 1924 (Dz. Ust. poz. 1013) i ustawa z 15 III 1932 (Dz. Ust. R. P. poz. 345) o uposażeniu pracowników związków komunalnych.

Gmina miasta Lwowa obowiązana jest wypłacać emerytowanym swym pracownikom dodatki komunalne, ustanowione na zasadzie art. 21 rozp. z 30 XII 1924, w tej wysokości, w jakiej przyznaje je zgodnie z przepisami art. 2 p. 2 ustawy z 15 III 1932 pracownikom pozostającym w czynnej służbie. (16 II 1937 — C II 2520/36). (Db)

Ustawa z 2 IV 1925 o potrąceniach z uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego osób wojskowych (Dz. Ust. poz. 439).

Art. 16. Z zaopatrzenia emerytalnego osób wojskowych nie ulegają potrąceniu w drodze egzekucji należności pochodzące z ty-

tułów innych niż z tytułu alimentacji lub z tytułu należności na rzecz Skarbu Państwa. (22 VII 1937 — C II 492/37). (Db)

Ustawa z 26 XII 1925 o wykonaniu reformy rolnej w brzmieniu rozp. z 24 X 1934 (Dz. Ust. poz. 843).

Art. 31. Przepis ten w obecnym brzmieniu nie przewiduje składania do depozytu w Banku Rolnym na rzecz właściciela obligacji renty ziemskiej. Obecnie więc wypłata w tych obligacjach dokonywana ma być do rąk uprawnionego do odbioru wynagrodzenia za nieruchomość, o ile nie zachodzą szczególne przesłanki złożenia ceny wykupu do depozytu sądowego (art. 32 ust. o wyk. ref. rol.). (22 II 1937 — C III 707/35). (Li)

Ustawa z 2 VIII 1926 o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. Ust. z r. 1930 poz. 467)

Art. 1. Celem stwierdzenia, że opakowanie towaru zdolne jest wprowadzić publiczność w błąd co do jego pochodzenia, przeprowadzenie dowodu z biegłych nie jest konieczne. Przy ocenie, czy błąd taki może powstać, nie chodzi o szczegóły opakowania, lecz o ogólne wrażenie, jakie sposób opakowania wywołuje u publiczności. (18 V 1937 — C II 2570/36). (Db)

Ustawa z 2 VIII 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnych wewnętrznych (Dz. Ust. poz. 580).

Art. 9. Z zastrzeżenia w umowie, że miejscem wykonania ma być konkretna miejscowość, nie można wnosić, że strony dla materialnej oceny stosunku umówiły prawo obowiązujące w miejscu wykonania. (29 IV 1937 — C III 465/35). (Li)

Art. 9, 10. W myśl art. 9 wolno stronom poddać swój stosunek umowny nawet w procesie któremukolwiek z praw obowiązujących w Polsce, a przepisy art. 10 p. 3 i 4 tej ustawy mają charakter tylko norm dyspozytywnych, przy czym wybór prawa materialnego nastąpić może albo wyraźnie, albo w sposób dorozumiany przez to, że żadna ze stron działających w procesie nie występuje ani w pierwszej, ani w drugiej instancji z wnioskiem o zastosowanie innego prawa materialnego od tego, które obowiązuje w siedzibie sądu. Wniosek więc o zastosowanie innego prawa zgłoszony po raz pierwszy w trzeciej instancji nie może już być uwzględniony. (16 IV 1937 — C III 314/36). (Li)

Art. 14, 17. Na obszarze mocy obowiązującej prawa o małżeństwie z roku 1836 dopuszczalny jest pod rządami art. 17 prawa prywatnego międzydzielnicowego rozwód małżeństwa zawartego między katolikami ważnie poza tym obszarem jedynie w formie cywilnej, jeżeli ostatnie wspólne prawo osobiste małżonków zezwala w danym przypadku na rozwód cywilnego małżeństwa katolików, w wypadkach zaś, gdy tym ostatnim prawem wspólnym jest wspomniane prawo o małżeństwie z roku 1836, jeżeli prawo miejsca zawarcia małżeństwa dopuszcza także rozwód. (Uchwała Całej Izby z 16 X 1937 — C Prez. 5/37). (Li)

Art. 33. Do stosunku nieślubnego dziecka do jego ojca należy od chwili wejścia w życie ustawy z 2 VIII 1926 stosować prawo wskazane artykułem 21 tej ustawy. (2 VIII 1937 — C III 1279/35). (Li)

Ustawa z 2 VIII 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Dz. Ust. poz. 581).

Art. 11. Roszczenie o wynagrodzenie za zerwanie zaręczyn należy ocenić według prawa państwa, na którego obszarze nastąpiło zerwanie zaręczyn, albowiem zobowiązanie do wynagrodzenia nie wypływa z umowy zaręczynowej, lecz z faktu jej zerwania. (4/11 VI 1937 — C III 839/35). (Li)

Art. 17. 1. Sąd polski może przeprowadzić rozwód małżonków żydowskich, chociaż mąż jest obywatelem austriackim, jeżeli małżonkowie w czasie żądania rozvodu mieszkają w Polsce. (2 I 1937 — C II 3033/36). (Db)

2. Wytoczenie przed sądem w Paryżu sprawy o rozwód małżeństwa nie przeszkadza rozpoznaniu przez polski sąd powszechny sprawy o unieważnienie małżeństwa obywateli polskich. (6 IX 1937 — C II 400/37). (Db)

Ustawa karnoskarbowa z 2 VIII 1926 (Dz. Ust. poz. 609/26).

Art. 156 ust. 2. Korzystanie z tego przepisu nie jest pozostawione dowolnemu uznaniu przechowującego urzędu, lecz stanowi obowiązek, będący konsekwencją cywilno-prawnego stosunku o przechowanie, który nawiązuje się mocą samego zajęcia pomiedzy Skarbem Państwa a osobą dotkniętą zajęciem, a który ma za treść prawa i obowiązki płynące z umownego przechowania, przy czym Skarb Państwa odpowiada za każde zawinienie w rozumieniu §§ 276, 278 kc. (31 V 1937 — C III 770/35). (Li)

Rozporządzenie z 24 IX 1926 o utworzeniu przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe (Dz. Ust. poz. 568).

Rozporządzenie z 1 I 1934 o stosunku służbowym pracowników przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe (Dz. Ust. poz. 23).

Skoro całość czynności przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe wyjęta została z dziedziny wykonywania władzy publicznej, chociażby nawet niektóre stosunki prawne wynikające z działalności przedsiębiorstwa miały charakter publiczno-prawny, skoro dalej pracownikom Polskich Kolei Państwowych odebrano charakter urzędników państwowych, przeto za szkodę powstałą osobom trzecim z wykonywania czynności pracowników tych Skarb Państwa nie może odpowiadać. (24 III 1937 — C III 473/35). (Li)

Rozporządzenie z VI 1927 o prawie przemysłowym (Dz. Ust. poz. 468).

Art. 116, 125. Umowa w przedmiocie zmiany umowy o naukę w przemyśle, zawartej według przepisu art. 116, wymaga dla zachowania swej ważności formy pisemnej oraz podpisów przemysłowca i ucznia, a jeżeli uczeń jest małoletni, jego ustawowego zastępcy. Postanowienie umowne o wzajemnych świadczeniach przemysłowca i ucznia jest częścią umowy o naukę w przemyśle, zawartej według przepisu art. 116. (7 IV 1937 — C III 1881/35). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 22 VI 1927 o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. Ust. poz. 673).

Art. 20, 21, 76, 77. Wobec wyraźnych przepisów ustawy uzależniających otrzymanie zapomogi od zgłoszenia we właściwym czasie wypadku zachorowania lub objawów wskazujących na chorobę, brak zgłoszenia wyklucza bezwzględnie roszczenie o zapomogę. Z uwagi na szerokie zainteresowanie Państwa i ogółu w stwierdzeniu wypadków chorób zaraźliwych i wobec nieuciążliwych warunków zgłoszenia żądanie zgłoszenia nie może być odparte zarzutem szykany. Zgłoszenie powinno być dokonane w terminie ustawowym nawet wówczas, gdy przed upływem 24 godzin chore zwierzę padło. (26 II 1937 — C III 906/35). (Li)

Rozporządzenie Min. Reform Rolnych z 11 VII 1927 wydane w porozumieniu z Min. Skarbu oraz Min. Rolnictwa w sprawie szacowania nieruchomości ziemskich przymusowo wykupywanych przy przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. Ust. poz. 617).

Rozporządzenie nie wymienia kryteriów, którymi należałoby się kierować przy ocenie, kiedy zachodzi zbytne odbiegnięcie ceny

szacunkowej od przeciętnej wartości przychodowej. Decyduje więc swobodna ocena sądu, powzięta przy uwzględnieniu warunku, że niezbyt znaczne odbiegnięcia nie uzasadniają zwwyżki lub zniżki. (22 II 1937 — C III 77/35). (Li)

Rozporządzenie z 14 II 1928 o użyciu broni (Dz. Ust. poz. 243).

Uszkodzenie osoby postronnej przy użyciu broni przez organ bezpieczeństwa publicznego, uznane za uzasadnione, nie powoduje ani po stronie Skarbu Państwa, ani po stronie organu państwowego obowiązku wynagrodzenia. (30 VI 1937 — C II 56/37). (Db)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 16 III 1928 o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 2. Praca aplikanta adwokackiego w kancelarii patrona nie podpada pod przepisy rozporządzenia z 16 III 1928; nie jest ona pracą najemną, lecz z natury obowiązkową celem przygotowania aplikanta do przyszłego zawodu adwokackiego. (9 XII 1935 — C II 1742/35). (Db)

Art. 22. Przelew wynagrodzenia o roszczenie za pracę nie jest dopuszczalny; natomiast dopuszczalny jest przelew roszczenia o odszkodowanie z tytułu bezprawnego rozwiązania umowy o pracę, jednak roszczenie to odszkodowawcze nie należy do roszczeń, które by zarządca przymusowy miał pokrywać bezpośrednio z dochodów zarządu przymusowego. (30 VII 1936 — C II 675/36). (Db)

Art. 25. Z chwilą śmierci notariusza następuje zdarzenie, które rozwiązuje stosunek pracownika notarialnego do pracodawcy-notariusza, aczkolwiek bowiem przepisy zawarte w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z 16 marca 1928 stosują się w zasadzie do pracowników kancelarii notarialnych ze względu na biurowy charakter ich pracy, nie mogą mieć jednak zastosowania tam, gdzie specjalne warunki i istota stosunku pracownika do pracodawcy-notariusza nie pozwalają na stosowanie tych przepisów. (10 IX 1937 — C I 2991/36). (Św)

Art. 32 pkt. a. Przepis ten za ważną przyczynę wydalenia bez wypowiedzenia uważa w ogóle nadużywanie przez pracownika zaufania pracodawcy, chociażby dane wykroczenie pracownika nie mogło wywołać szkody materialnej pracodawcy w zakresie jego przedsiębiorstwa. (14 VII 1937 — C I 3124/36). (Św)

Art. 35. Przepis ten nie wymaga zmiany właściciela majątku lub przedsiębiorstwa, lecz stosuje się w razie zmiany posiadacza,

którego należy uważać za pracodawcę w rozumieniu rozp. z 16 III 1928. Zmiana właściciela majątku lub przedsiębiorstwa pociąga za sobą skutki przewidziane w art. 35, jeżeli nowy właściciel staje się jednocześnie posiadaczem. (12 III 1937 — C III 493/35). (Li)

Art. 36. Gdy pracownik w ciągu postępowania w instancjach merytorycznych nie powoływał się, że prawo rozwiązania umowy przez pracodawcę wygasło wobec przekroczenia miesięcznego terminu wskazanego w art. 36, sąd nie dopuścił się uchybienia, nie rozważając tej kwestii i nie czyniąc odnośnych ustaleń. (12 VIII 1937 — C I 423/37). (Św)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 16 III 1928 o umowie o pracę robotników (Dz. Ust. poz. 324).

Art. 18 lit. d. Zastrzeżenie zawarte w umowie kończącej strajk, iż za akcję strajkową nikt z pracy wydalony ani szykanowany nie będzie, nie wyłącza późniejszego rozwiązania umowy o pracę przez wypowiedzenie. (2 IX 1937 — C II 1245/37). (Db)

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 22 III 1928 o ochronie znaków towarowych (Dz. Ust. poz. 383).

Osoba zobowiązana z umowy do dostarczenia towaru winna jest swemu kontrahentowi wynagrodzić szkodę, jeżeli towaru z tej przyczyny dostarczyć nie może, gdyż naruszyłaby przez to przepisy o ochronie znaków towarowych. (19 II 1937 — C II 2511/36). (Db)

Ustawa o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości oddanych z parcelacji nabywcom z 23 III 1929 (Dz. Ust. poz. 376) i z 28 III 1933 (Dz. Ust. poz. 252).

Na orzeczenie sądu drugiej instancji, wydane w postępowaniu z ustaw pomienionych, stronom nie służy skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. (3 XI 1936 — C II 1464/36 i 6 II 1937 — C II 2348/36). (Db)

Kodeks postępowania cywilnego z 29 XI 1930 i 27 X 1932 (Dz. Ust. 1930 poz. 651 i 1932 poz. 802).

Art. 2. 1. Nie można na drodze sądowej dochodzić ochrony posiadania zakłóconego zarządzeniem władzy wojskowej, wydanym

w interesie wojskowym, a nie w interesie gospodarczym państwa. (2 X 1936 — C II 2125/36). (Db)

2. Sądy powszechne nie są powołane do rozpatrywania roszczeń o odszkodowanie opartych na publiczno-prawnej działalności władz szkolnych. (3 XI 1936 — C II 1466/36). (Db)

3. Na drogę procesu cywilnego należy rozpoznanie roszczenia:

a) przeciwko gminie o wynagrodzenie szkody powstałej w budynku z powodu zasypania przez gminę sadzawki i podwyższenia poziomu ulicy. (15 II 1937 — C II 2503/36). (Db)

b) byłego wójta gminy o wynagrodzenie za sprawowanie przezeń czynności wójta, oparte na uchwale rady gminnej. (5 V 1937 — C II 3258/36). (Db)

4. Rozstrzygnięcie kwestii, czy osoba wymieniona w tytule wykonawczym urzędu skarbowego jako dłużnik jest w rzeczywistości osobą trzecią, należy do władzy administracyjnej, nie może więc być przedmiotem sporu zgłoszonego przed sądem powszechnym. (19 III 1937 — C I 1543/36). (Św)

5. Decyzja władzy administracyjnej, powzięta na podstawie § 18 ust. z 6 IV 1920 (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 458), jest aktem administracyjnym, wydanym w granicach właściwości tejże władzy i z tej przyczyny wiąże ona sąd powszechny bez względu na to, czy zapadła z naruszeniem przepisów rozp. z 22 III 1928 (Dz. Ust. poz. 341). Jeżeli na zażalenie osoby zainteresowanej władza przełożona decyzję powyższą utrzymała w mocy, to sąd powszechny postanowienie to przyjąć musi przy rozstrzygnięciu sporu za fakt nie podlegający wzruszeniu. (30 VIII 1927 — C III 1767/36). (Li)

6. Rozporządzenie z 15 VII 1924 o przyjmowaniu i wydalaniu robotników i pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej w brzmieniu rozp. z 30 IV 1926 (Dz. Ust. poz. 312) normuje w §§ 21 i nast. postępowanie, w jakim odbyć się powinny sprawy wynikłe na tle stosowania § 12 tegoż rozporządzenia. Tym samym przy uwzględnieniu art. 2 kpc. właściwość sądu powszechnego w sprawach takich jest wykluczoną i nie może być stworzoną określoną drogą przez stosowanie przepisów kodeksu cywilnego (823 i nast. kc.), zwłaszcza gdy w postępowaniu z §§ i nast. l. c. zapadła już ostateczna decyzja. Dotyczy to w każdym razie takiej obrony, z którą mogła zainteresowana strona wystąpić w postępowaniu wskazanym §§ 21 i nast., gdyż na ten cel jest właśnie przewidziane powyższe postępowanie. (10 V 1937 — C III 828/36). (Li)

Art. 3. Podlega rozpoznaniu sądu powództwo wytoczone w trybie art. 3 kpc. o ustalenie, iż powódka, wyznania mojżeszowego,

jest wdową po wskazanej w pozwie osobie, gdy odnośne księgi stanu cywilnego zaginęły. (3 II 1937 — CI 1326/36). (Św)

Art. 3. 1. Kto dochodzi sum potrąconych z jego należności przez dłużnika, nie ma obowiązku wniesienia pozwu o ustalenie, że potrącenie było bezzasadne, lecz może od razu wnieść pozew o zapłatę tych sum. (15 I 1937 — C II 2032/36). (Db)

2. Nie można, będąc stroną pozwaną o zapłatę, zamiast podniesienia w procesie zarzutu, że zobowiązanie nie istnieje, wytaczać osobnego powództwa o ustalenie nienależności dochodzonego przez powoda roszczenia. (2 III 1937 — C II 2512/36). (Db)

3. Dopuszczalna jest skarga o ustalenie, że część dziedziczna spadkobiercy wyczerpana została wyposażeniem otrzymanym przezeń za życia spadkodawcy. (5 V 1937 — C II 3014/36). (Db)

Art. 5. Polskie sądy powszechne nie są powołane do rozpoznawania pozwu o odszkodowanie, wytoczonego przeciwko skarbowi państwa niemieckiego i pruskiego oraz miasta Berlina z tytułu nałożonego na powoda podatku od przyrostu wartości nieruchomości. (31 VIII 1937 — C II 413/37). (Db)

Art. 7. Ustaleniem osoby sprawcy uszkodzenia cielesnego, zawartym w skazującym wyroku sądu karnego, jest sąd cywilny związany. (16 II 1937 — C II 2545/36). (Db)

Art. 10 l. 2. Spór nie należy do spraw działowych, jeżeli powód domaga się wyższego przerachowania swej pretensji aniżeli przyjął to sąd egzekucyjny w planie podziału, aby w ten sposób uzyskać przydział sumy przeznaczonej w planie podziału pozwanemu. Sąd procesowy bowiem nie ma orzekać, jak ma być podzielona masa egzekucyjna, lecz ma jedynie rozstrzygać, czy materialne podstawy uzasadniają przeliczenie roszczenia wierzyciela na złote w tej wysokości, jaką podaje pozwany i jaką przyjął sąd egzekucyjny, czy też w wysokości wyższej wskazanej przez stronę powodową jako poprzedzającego wierzyciela egzekucyjnego. Mimo że od wyniku sporu zależny będzie podział masy egzekucyjnej, to niemniej podział masy pozostaje zadaniem sądu egzekucyjnego, a nie procesowego. (22 V 1937 — C III 2915/36). (Li)

Art. 13 § 2 p. 2. Sprawy o odszkodowanie przeciwko Skarbowi Państwa z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy nie podpadają pod przepisy art. 13 § 2 p. 2 kpc. (30 VI 1937 — C II 347/37). (Db)

Art. 13 § 2 p. 6. Właściwość rzeczowa sądu do rozpoznania sprawy o odszkodowanie pogorzelowe, wszczętej przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń Wzajemnych, zależy od wartości przedmiotu sporu. (20 III 1937 — C II 2979/36). (Db)

Art. 15, 18, 425. O ile spór dotyczy świadczeń pieniężnych, oznaczenie w pozwie wartości przedmiotu sporu nie ma żadnego znaczenia; miarodajna jest raczej suma dochodzona pozwem. Dotyczy to również żądania renty. Wartość przedmiotu sporu równa się sumie rocznej żądanej przez stronę powodową, pomnożonej w sposób podany w art. 18 przy doliczeniu rat zapadłych przed wniesieniem powództwa. — W razie przyznania renty tylko do pewnego okresu życia i oddalenia powoda z dalszym żądaniem o rentę dożywotnią, wartość przedmiotu zaskarżenia oblicza się według stosunku okresu, za który sąd rentę zasądził, do okresu, za który żądanie powoda oddalono, przy czym wiek, który powód byłby dożył, przyjąć należy zgodnie z jego twierdzeniami, o ile z nimi w procesie wystąpił. (30 VI 1937 — C III 268/37). (Li)

Art. 18. Przy logicznej interpretacji znaczenia i celu przepisu art. 18 trzeba przyjąć zasadę, że w przypadkach, gdy bądź to powód żąda już w pozwie, bądź też sąd w wyroku przysądza rentę alimentarną w wysokości zmiennej w poszczególnych okresach czasu, to w pierwszym przypadku jako wartość przedmiotu sporu, a w drugim jako wartość przedmiotu zaskarżenia należy przyjąć sumę średnią. (10 V 1937 — C III 973/35). (Li)

Art. 101. Roszczenie o zwrot kosztów unormowane jest w tym przepisie wyczerpująco i nie dozwala powoływania się na przepisy ustaw cywilnych. Roszczenie to powstaje z chwilą zawisłości sporu; i dochodzone być może tylko w sporze, przez który koszty zostały spowodowane, i zależy od wyniku sprawy. Przepis art. 101 kpc. nie wyklucza jednak roszczeń o zwrot od przeciwnika sporu wydatków poniesionych w sporze z przyczyn materialno-prawnych, np. na podstawie czynności niedozwolonej, popełnionej przez stronę przeciwną, a mianowicie wskutek złożenia fałszywej przysięgi. Roszczenie materialne o zwrot kosztów nie jest zawisłe od tego, która ze stron w poprzednim procesie uległa lub która zwyciężyła., G ile tylko odmiennemu uregulowaniu obowiązku ponoszenia kosztów nie stoi na przeszkodzie prawomocność zapadłego wyroku. (4 V 1937 — C III 964/36). (Li)

Art. 112. 1. Przepis ten nie pozostawia sądowi zupełnej dowolności, czy zaświadczeniu władzy publicznej przypisać istotne znaczenie. Odmówienie zaświadczeniu wiary wymaga szczególnego uzasadnienia, zwłaszcza i wówczas, jeżeli sąd odmawia wiary dlatego, że dane, stwierdzone w zaświadczeniu, polegają na jednostronnych wskazówkach strony starającej się o prawo ubogich. (30 VI 1937 — C III 275/37). (Li)

2. W wypadku, gdy pomiędzy przyznaniem prawa ubogich a wytoczeniem powództwa umrze strona, której przyznano prawo ubogich, spadkobiercy zmarłego nie korzystają już z przyznanego prawa ubogich, albowiem nie chodzi o żadne prawo majątkowe, którego przejście na spadkobierców normuje kodeks cywilny, lecz o prawo procesowe, uregulowane wyczerpująco w kpc, kodeks ten zaś przejścia prawa ubogich na spadkobiercę nie przewiduje. (Pozostanowienie z 22 III 1937 — C III 1347/35). (Li)

3. Przy rozważeniu", czy zachodzi zupełne ubóstwo kobiety zamężnej, należy brać pod uwagę tylko jej majątek własny i te sumy, które mąż jest w stanie dawać jej i jej daje na jej własne potrzeby, gdyż mąż nie jest obowiązany ani nie może być zmuszony do dawania żonie zaliczek na koszty procesów, które żona zamierza prowadzić. (23 III 1937 — C III 1694/36). (Li)

4. Okoliczność, że wnioskodawca darował majątek dzieciom w tym celu, aby uchronić go przed wierzycielami, nie ma dla odmówienia prawa ubogich decydującego znaczenia, gdyż miarodajny jest stan majątku wnioskodawcy w chwili ubiegania się o prawo ubogich, ustawa nie uzależnia przyznania prawa ubogich od braku zawinienia zupełnego ubóstwa, wyzbycie się zaś majątku w powyższym celu nie dowodzi o podstępny działaniu w zamiarze uchylecia się od uiszczenia opłat sądowych, tylko zaś wyzbycie się majątku w takim zamiarze jako dokonane dla obejścia ustawy mogłoby wykluczyć przyjęcie zupełnego ubóstwa. (17 IV 1937 — C III 2007/36). (Li)

Art. 112, 424 § 2. Przeciwno postanowieniu odrzucającemu wniosek o wydanie wyroku wykluczającego w postępowaniu wywoławczym nie służy w myśl art. 2 przep. wpraw. kpc. oraz postanowieniem. upc. żaden środek odwoławczy. Tym samym niedopuszczalna jest na postanowienie nie uwzględniające wniosku strony o prawo ubogich skarga kasacyjna, mimo że postępowanie dotyczące wniosku o prawo ubogich toczyć się musi według przepisów kpc. (10 V 1937 — C III 3135/36). (Li)

Art. 113, 442. Prawo ubogich udziela się dla poszczególnej sprawy. Prawo ubogich gaśnie z ukończeniem się sprawy, dla której zostało udzielone. W procesie rozciąga się prawo ubogich wyjątkowo jeszcze na zabezpieczenie i postępowanie egzekucyjne. Sprawa w rozumieniu art. 113 kpc. jest również skarga o wznowienie. Przedstawia się ona jako nowa sprawa, która powinna czynić zażość warunkom pozwu. Skoro więc ukończył się proces poprzedni i dalsze czynności nie dotyczą ani zabezpieczenia, ani egzekucji, to wygasło przyznane tam prawo ubogich, a z nim upadło także usta-

nowienie adwokata dla strony ubogiej i związane z ustanowieniem pełnomocnictwo. (6 IX 1937 — C III 3506/36). (Li)

Art. 119. Jeżeli na odwołanie strony uchylone zostanie postanowienie, którym cofnięte zostało jej prawo ubogich, to skuteczność uchylecia odnieść należy aż do chwili cofnięcia, czyli że w wyniku przyjąć należy, że strona bez przerwy utrzymała się przy prawie ubogich. (2 VI 1937 — C III 3504/36). (Li)

Art. 136. Pisma składane w rozprawie, których treść strona na rozprawie przedstawiła, nie podpadają pod art. 136 kpc. lecz mają charakter załącznika do protokołu i nie tracą tego charakteru, chociaż sędzia pismo przyjmie jako szczególny wpływ do akt i nie zaznaczy w protokóle, że chodzi o załącznik do protokołu. (22 III 1937 — C III 435/36). (Li)

Art. 141. Sąd, w razie stwierdzenia, iż pełnomocnictwo złożone przy pozwie nie jest dostateczne, winien zastosować przepis art. 141 § 1 kpc (24 VIII 1937 — C I 2382/36). (Św)

Art. 181. Przepis art. 181 § 4 kpc. ma charakter ogólny i stosuje się w ogóle do terminów procesualnych przewidzianych nie tylko w kod. post. cyw. (20 I 1937 — C I 1011/36). (Św)

Art. 182. Termin z art. 141 jest terminem ustawowym i nie może być przedłużony przez przewodniczącego. (Postanowienie z 2 IV 1937 — C III 1520/36). (Li)

Art. 210 l. 3 Zezwolenie strony przeciwnej, o którym mówi ten przepis, nie musi być wyraźne, może być wyrażone sposobem dorozumianym przez talkie zachowanie się w procesie, które wskazuje z dostateczną pewnością na to, że strona nie sprzeciwia się wstąpieniu innej osoby do sporu; w szczególności takie dorozumiane oświadczenie zezwolenia może nastąpić przez wdanie się w spór bez kwestionowania wstąpienia innej osoby, jeżeli tylko z okoliczności wynika, iż strona, która ma prawo sprzeciwiać się, nie znajduje się w tej mierze w błędzie faktycznym lub prawnym. (26 V 1937 — C III 2755/36). (Li)

Art. 210. Wyrażona w p. 3 art. 210 kpc. zasada, że zbycie rzeczy, objętej sporem, w toku procesu nie wywiera wpływu na jego bieg, nie stosuje się do jej zbycia na rzecz pozwanego i przeto nie może ulec eksmisji lokalu lokator, który w toku sporu nabył prawa do nieruchomości od jednego ze spadkobierców właściciela. (2 IV 1937 — C I 1801/36). (Św.)

Art. 211. Skoro zmiana powództwa jest dopuszczalna, gdy pozwany bez zastrzeżeń podejmie obronę w zakresie zmienionego powództwa, to sprzeciw przeciwko zmianie powództwa może mieć

znaczenie tylko wówczas, gdy zgłoszony zostanie po tejże zmianie. (14 VI 1937 — C III 480/36). (Li)

Art. 213, 236. Pozew wniesiony z naruszeniem przepisów o właściwości sądów odrzuca sąd z urzędu tylko w początkowym stadium procesu, przed doręczeniem pozwu stronie pozwanej, w dalszym zaś toku postępowania sąd z urzędu bierze pod rozwagę i uwzględnia tylko taką swą niewłaściwość, która opiera się na tym, że sąd nie mógłby być właściwy nawet na podstawie umowy stron. (22 VI 1937 — C III 2916/36). (Li)

Art. 214, 455. Skoro skarga o wznowienie nie jest pozwem, skoro warunki formalne i materialne wniesienia tej skargi i jej treść są inne aniżeli pozwu, skoro skarga o wznowienie jest raczej podobna do środka odwoławczego niż do pozwu, choć nie jest środkiem odwoławczym, należy do niej stosować tylko te przepisy dotyczące pozwu, które ustawa wyraźnie nakazuje do niej stosować. Wniosku powyższego nie zmienia przepis art. 455 kpc, gdyż nie może powodować on stosowania przepisów dotyczących czynności procesowej, które w postępowaniu ze skargi o wznowienie nie zachodzi. Z tej przyczyny niedopuszczalne jest stosowanie do skargi o wznowienie artykułu 214 kpc. (12 IV 1937 — C III 3278/36). (Li)

Art. 231 § 2. Odrzucenie środków dowodowych z powodu do statecznego wyświetlenia sprawy dopuszczalne jest tylko w wypadku, gdy wyjaśnione zostały okoliczności na korzyść strony prowadzącej dowód. (30 VIII 1937 — C III 3708/36). (Li)

Art. 264. Protokół dochodzenia lub wywiadu przeprowadzonego prywatnie przez trzecie osoby (biuro detektywów) nie podpada w myśl ustawy pod pojęcie dokumentu, jako środka dowodowego, i zatem żadnego znaczenia w postępowaniu dowodowym nie ma. (14 VII 1937 — CI 2671/36). (Św)

Art. 341. W procesie o ustalenie obowiązku do ponoszenia podatków za powoda niedopuszczalne jest wydanie wyroku co do za sady, jeżeli sąd uzna obowiązek za uzasadniony, jednak rozmiary tego obowiązku za sporne, albowiem żądanie pozwu dotyczy samej zasady, a nie jego wysokości i dlatego do wstępnego orzekania o zasadzie w ogóle nie ma miejsca. Jeżeli rozmiary zobowiązania są węższe aniżeli twierdzi powód, to strona pozwana występuje z zarzutami mającymi uzasadnić te węższe rozmiary, zaprzecza częściowemu istnieniu roszczenia, a więc kwestionuje samą zasadę i sąd uznając takie zarzuty za słuszne powinien w ich granicach powództwo oddalić, ustalając ograniczone roszczenie powoda, nie może zaś uznać roszczenia za słuszne w zasadzie, gdyż tym samym przesądziłby żądanie pozwu w granicach dochodzonych przez powoda. (30 VIII 1937 — C III 1750/36). (Li)

Art. 350. Wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku na piśmie nie może uchodzić za zgłoszony po wydaniu wyroku, gdy strona przed jego wydaniem stawiała wniosek o sporządzenie uzasadnienia tylko na wypadek, że zapadnie wyrok dla niej niekorzystny. (9 VI 1937 — C III 3654/36). (Li)

Art. 393 i nast. O dopuszczalności, przesłankach i formie założenia środków odwoławczych należy decydować nie według tych przepisów, które sąd niższej instancji wskutek błędu zastosował, lecz według tych przepisów, które ustawa nakazuje stosować. (23 VIII 1937 — C III 118/37). (Li)

Art. 404. Strona, która nie była na rozprawie I instancji i nie mając dlatego wiadomości o oświadczeniach strony przeciwnej złożonych w tej rozprawie nie wystąpiła już w I instancji z pewnymi twierdzeniami i dowodami, nie może w II instancji powoływać się na to, że była pozbawiona możliwości przytoczenia tych twierdzeń i dowodów już w I instancji. (22 III 1937 — C III 435/36). (Li)

Art. 406. W razie niezłożenia sprawozdania przez sędziego strona nie może opierać skargi kasacyjnej na obrazie art. 406, jeżeli będąc obecną na rozprawie nie zażądała zachowania powyższego przepisu i składała oświadczenia oraz miała możliwość przedstawienia całego stanu sprawy, w skardze zaś kasacyjnej nie twierdzi, że niezłożenie sprawozdania przez sędziego miało jakikolwiek wpływ na wynik sprawy, a uzasadnienie zaskarżonego wyroku stwierdza, że wszystkie istotne twierdzenia powódki były rozważone. (24 III 1937 — C III 487/35). (Li)

Art. 407. Jeżeli w II instancji powód, który spór w I instancji wygrał, oświadczy, że został przez pozwanego zaspokojony, to sądowi nie wolno umarzać postępowania, o ile pozwany w dalszym ciągu zaprzecza słuszności żądania powoda i podtrzymuje wniosek o oddalenie powództwa. (17 IV 1937 — C III 2002/36). (Li)

Art. 408. Kodeks postępowania cywilnego nie zawiera przepisu analogicznego do przepisu § 538 p. 3 niem. upc. Na podstawie art. 408 kpc. sąd apelacyjny jest obowiązany rozpoznać sprawę „w granicach wniosków apelacyjnych” i albo zatwierdzić zaskarżony wyrok, albo zmienić lub uchylić wyrok sądu I instancji. W pierwszych dwóch wypadkach sąd apelacyjny rozstrzyga spór i orzeka w istocie sprawy nie odsyłając jej do rozpoznania sądowi I instancji i jeżeli wydaje wyrok o zasadzie roszczenia na podstawie art. 341 § 1 kpc, to na mocy tego przepisu albo zaraz zarządza dalszą rozprawę co do wysokości żądania, albo odracza rozprawę. Odeśłać natomiast może sąd apelacyjny sprawę sądowi I instancji, gdy zachodzą przesłanki przytoczone w art. 412 kpc. Z tego wynika.

że w razie uznania przez sąd apelacyjny roszczenia, które było sporne tak co do zasady jak i wysokości, w zasadzie za słuszne, nie wolno sądowi apelacyjnemu przekazywać sprawy sądowi I instancji do rozpoznania wysokości pretensji. (19 II 1937 — III 2979/36). (Li)

Art. 424 § 2. Postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające zwolnienia adwokata od obowiązków obrońcy z urzędu strony, której przyznane zostało prawo ubogich, nie może być zaskarżone w drodze kasacji. (24 VIII — 7 IX 1937 — C I 889/37). (Św)

Art. 425 § 2. Z brzmienia tego przepisu i art. 13 § 2 p. 2 kpc. oraz celu ustawy wynika, że chodzi o sprawy, w których podstawą pretensji o wynagrodzenie szkody jest działalność urzędowa organów władzy, nie zaś organów gospodarczych Państwa, przy czym organa władzy muszą w tych przypadkach działać również w tym charakterze, a nie w charakterze przedstawicieli Skarbu Państwa jako podmiotu praw i zobowiązań natury prywatno-prawnej. (Postanowienie z 12 IV 1937 — C III Z 1549/36). (Li)

Art. 429 § 1, 431. Odrzucenie skargi kasacyjnej następuje w drodze wskazanej art. 429, 431 kpc. bez względu na to, czy przyczyną odrzucenia są względy czysto formalne, czy też — jak w wypadkach art. 425 § 2 kpc. — sąd podejmować musi materialno-prawną kwalifikację roszczenia. (Postanowienie z 12 IV 1937 — C III 1549/36). (Li)

Art. 566 § 1 p. 2. Powództwo z tego przepisu, oparte na potrąceniu, tylko w takim przypadku może być uwzględnione, gdy nie tylko oświadczenie potrącenia, ale i istnienie wierzytelności wzajemnej jest wykazane dowodem pisemnym, dołączonym do pozwu. Dokumentem jednak wykazującym wierzytelność nie potrzebuje być wyrok sądowy; wystarcza każdy inny dokument publiczny i prywatny, o ile sam przez się dowodzi wierzytelności. (13 X 1937 — C III 1078/35). (Li)

Art. 567 § 3. Przepis ten nie jest bezwzględny i przypozwanie dłużnika powinno nastąpić wtedy, gdy powództwo przeciw dłużnikowi oparte jest na tych samych faktach i tym samym przepisie prawnym, a nadto powództwo nie jest zbyteczne przez to, że dłużnik uznaje roszczenie osoby trzeciej i uznanie to w dostateczny ze względu na okoliczności sprawy sposób wyraża. Stanowisko przeciwnie naruszałoby zasadę ekonomii procesowej jak i ogólną zasadę dopuszczalności powództwa tylko w razie istnienia potrzeby ochrony procesowej. (2 IV 1937 — C III 178/35). (Li)

Art. 577. Przez przepis ten obowiązek uiszczenia należności i ewentualny obowiązek wynagrodzenia szkody za zwłokę nie tracą

swego prywatno-prawnego charakteru, nie stają się zobowiązaniami publiczno-prawnymi. Zobowiązanie uiszczenia długu pozostaje to samo, co przed złożeniem tytułu egzekucyjnego. (Postanowienie z 12 IV 1937 — C III 1549). (Li)

Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego z 29 XI 1930 (Dz. Ust. 1930 poz. 652 i 1932 poz. 802).

Art. XXXV. Umowa najmu zawarta na piśmie w roku 1920 na czas określony i przedłużona następnie w sposób milczący, zawierająca zapis na sąd polubowny, nie wiąże w punkcie ostatnim stron, gdy spór nie został rozstrzygnięty przez sąd polubowny w ciągu roku od wejścia w życie rozp. z 29 XI 1930 wyrokiem lub ugodą. Zasadniczo jednak przez dalsze używanie przedmiotu najmu przedłużył się jedynie stosunek najmu, nie uległ zaś jednocześnie przedłużeniu zapis na sąd polubowny. (5 IV 1936 — C III 3237/36). (Li)

Art. XLII. W sprawach rozstrzygniętych według przepisów ust. post. cyw. z 1864 r. dla wznowienia postępowania obowiązuje nie pięcioletni termin, Uczę od uprawomocnienia się wyroku, lecz 10-letni, przewidziany w art. 806 upc; termin zaś do wniesienia skargi o wznowienie, zależny od chwili wykrycia nowych okoliczności, jest terminem proceduralnym, wchodzi w zakres postępowania o wznowienie i przeto w myśl art. XLII przep. wprowadz. kpc. winien być ustanowiony na podstawie przepisów kpc., mianowicie jego art. 448. (1 VII 1937 — C I 2868/36). (Św)

Regulamin przewozowy stanowiący załącznik rozporządzenia Ministra Komunikacji z 21 IX 1931 (Dz. Ust. poz. 721).

§ 16 p. 34 ust. 2, p. 39. Przepisy regulaminu powinny być tłumaczone ściśle i nie mogą bez szczególnej podstawy być uzupełniane ogólnymi normami kodeksów. Ponieważ więc opłata za postojowe doznała w regulaminie wyczerpującego uregulowania w tym sensie, że należy je płacić bez względu na zawinienie, a nawet siłą wyższą, przeto obowiązek opłacania postojowego nie może być kwestionowany dlatego, że według zasady ustawy cywilnej, w braku zawinienia odpada obowiązek świadczenia. (19 VI 1937 — C III 776/35). (Li)

§ 19. Wierzycielem zaliczenia na mocy zawartej z kolejną umową o przewóz jest nadawca przesyłki, lecz umowa ta z mocy art. 1165 k. c. nie ma skutków w stosunku do osób trzecich, które wobec tego mogą udowadniać, że wierzycielem zaliczenia jest w istocie kto inny.

Z mocy p. 2 § 19 wyżej powołanego regulaminu dla odbioru zaliczenia nie jest konieczne złożenie zaświadczenia kolei o zaliczeniu i z tego względu nie jest ono dokumentem, z którego posiadaniem jest związana sama wierzytelność, ulegająca zajęciu. (§ 1 art. 630 k. p. c.). (8 IV 1937 — C I 1722/36). (Św)

Ustawa z 18 III 1932 o dobrach skonfiskowanych (Dz. Ust. poz. 189)

Art. 3. Państwo Polskie przez oddanie dóbr w użytkowanie Liceum Krzemienieckiego, będącemu jedną z instytucji państwowych, szkolnych i wychowawczych, nie wyzbyło się posiadania tych dóbr w rozumieniu art. 3 ustawy z 18 marca 1932 o dobrach skonfiskowanych. (4/19 V 1937 — C I 3486/36). (Św)

a) Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 11 VII 1932 o monopolu spirytusowym, opodatkowaniu kwasu octowego i drożdży oraz sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. Ust. poz. 586);

b) Rozporządzenie Min. Skarbu z 10 IX 1932 w sprawie wykonania powyższego rozporządzenia (Dz. Ust. poz. 746).

Art. 60, 63 (a), § 311 l. 1, 2 (b). Koncesjonariusz powinien koncesję wykonywać osobiście lub przez zastępcę, a nie może jej Wydzierżawiać; w razie wydzierżawienia umowa jako sprzeciwiająca się ustawowemu zakazowi jest nieważna na zasadzie § 134 kc. (13 III 1937 — C III 1372/35). (Li)

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 X 1932. Przepisy wprowadzające prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. Ust. poz. 809).

Art. LXVII. Przepis, że egzekucja wszczęta przed wejściem w życie kpc. ma być prowadzona wraz z postępowaniem podziałowym według przepisów dotychczasowych, odnosi się tylko do postępowania egzekucyjnego, nie obejmuje natomiast postępowania procesowego, jakie może się wyłonić w toku przeprowadzenia egzekucji. Proces toczyć powinien się według przepisów kpc, a decydować mogą z dawniejszej ustawy co najwyżej przepisy o właściwości sądu. Dotyczy to zwłaszcza procesu, w którym wierzyciel dochodzi pierwszeństwa przy uwzględnieniu pretensyj w planie podziału. (22 V 1937 — C III 2915/36). (Li)

Art. LXVII, LXXV. Wniosek o uchylenie aresztu zarządzonego Przed wejściem w życie kpc. traktować należy według przepisów niem. upc, a nie art. 846 kpc. (Uchwała z 5 IV 1937 — C III 1762/36). (Li)

Ustawa z 28 III 1933 o urządach rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich (Dz. Ust. 1936 poz. 60).

Art. 26, 27. Z postanowień tych wynika, że w sprawach należących do orzecznictwa urzędów rozjemczych sąd okręgowy jest instancją ostatnią, tak że sprawa nie może już dojść do Sądu Apelacyjnego ani do Sądu Najwyższego i każdy dalszy środek odwoławczy jest niedopuszczalny jako ustawowo nieprzewidziany. Odnosi to się również do wniosków o prawo ubogich i do postępowania związanego z takimi wnioskami. (Postanowienie z 7 V 1937 — C III Z 2475/36). (Li)

Ustawa z 29 III 1933 o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów opłaty wierzytelności hipotecznych. (Dz. Ust. poz. 213).

Z chwilą wejścia w życie powyższej ustawy dłużnik przestał być w zwłoce, powinien więc opłacać odsetki tylko w wysokości umownej. Żądanie w procesie zapłaty odsetek i kapitału ma znaczenie upomnienia się o zapłatę i wypowiedzenia kapitału. (22 II 1937 — C III 386/35). (Li)

Art. 1. Ważna jest umowa zawarta po wejściu w życie ustawy z 29 marca 1933 w przedmiocie określenia stopy odsetek od istniejących w momencie wejścia w życie tej ustawy wierzytelności hipotecznej w wysokości ponad 6 od sta. (2 IV 1937 — C I 1246/36). (Św)

Ustawa z 28 III 1933 o ubezpieczeniu społecznym (Dz. Ust. poz. 396)

Art. 196, 197, 316 l. 2. Spory o roszczenia instytucji ubezpieczeniowych do pracodawców o zwrot kosztów poniesionych z powodu wypadku w ich przedsiębiorstwach z czasu przed wejściem w życie ustawy z 28 III 1933 normują się według przepisów poprzednio obowiązujących (niemieckiej ordynacji ubezpieczeniowej). Dlatego dla sporów takich otwarta jest droga sądowa. (7 IV 1937 — C III 1345/36). (Li)

Rozporządzenie Min. Sprawiedliwości z 1 IV 1933 w sprawie wynagrodzenia adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych (Dz. Ust. poz. 201).

Strona, która podpisała nieograniczone pełnomocnictwo, ma obowiązek przeprowadzenia dowodu na swe twierdzenie, że poleciła adwokatowi tylko podpisanie skargi.

Skoro w myśl §§ 675, 614 kc, 510 kz. roszczenie adwokta o wynagrodzenie za zastępstwo przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym powstało dopiero z chwilą ukończenia zlecenia, przeto zastosowanie powinny mieć przepisy rozp. z 1 IV 1933, jeżeli ukończenie zlecenia przypada po tymże terminie. (4 VI 1937 — C III 1090/36). (Li)

§§ 6, 12, 15. Najwyższy Trybunał Administracyjny nie ma charakteru instancji kasacyjnej ani też skarga do tegoż Trybunału nie jest pozwem. Dlatego §§ 12, 15 do skargi takiej nie mogą mieć zastosowania. Sprawa zastępstwa przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym należy do szeregu spraw nie objętych przepisami rozporządzenia z 1 IV 1933, skutkiem czego w braku szczególnej umowy z klientem określi wynagrodzenie sąd na podstawie § 6 rozporządzenia. (4 VI 1937 — C III 1090/36). (Li)

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 598).

Art. 115 i nast., 123 i nast. Matka dająca utrzymanie dzieciom w miejsce zobowiązanego do tego ojca, może domagać się zwrotu swych wydatków na podstawie przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia względnie o niesłusznym zbożaceniu. (26 IV 1937 — C III 2188/36). (Li)

Art. 151 § 1. Odpowiedzialnością z art. 151 § 1 kz. obciążone są osoby posiadające budynki własnym prawem, niezależnie od kwestii uregulowania tytułu własności, co wyłącza odpowiedzialność posiadaczy prekaryjnych, którzy, dzierżąc budynek, nie mają posiadania samoistnego. Odpowiedzialności przed poszkodowanym posiadacza samoistnego, płynącej z art. 151 § 1 kz., nie mogą zmienić umowy zawarte przez ostatniego z osobami trzecimi odnośnie do utrzymania budynku w należyтым porządku i ewentualnych skutków uchybień w tej mierze. (25 VIII — 10 IX 1937 — CI 2939/36). (Św)

Prawo o notariacie z 27 X 1933 (Dz. Ust. poz. 609).

Art. 66, 90. Na postanowienie sądu odmawiające wnioskowi o wydanie wypisu, zgłoszonemu na podstawie art. 90, nie służy żaden środek odwoławczy, albowiem chodzi o postępowanie niesporne, do którego nie mają zastosowania przepisy kpc. o środkach odwoławczych; przepisy niemieckiej i pruskiej ustawy o sądownictwie niespornym zostały w zakresie prawa o notariacie w art. 123 § 1 i § 2 punkt 5 a i c uchylone, prawo zaś o notariacie na odmowne

postanowienie sądu, wydane w granicach art. 90, żadnego środka odwoławczego nie przewiduje. (Postanowienie z 28 V 1937 — C III 506/37). (Li)

Kodeks handlowy z 27 VI 1934 (Dz. Ust. poz. 508).

Art. 188. Wobec braku szczególnego przepisu żądanie zezwolenia na zmianę wpisu w księdze udziałów może być oparte tylko na przepisach ogólnych. W tym względzie nie wchodzi w grę § 1004 kc, gdyż ustawa cywilna nie zna własności praw w ścisłym tego słowa znaczeniu. Wchodzić mogą więc w rachubę tylko przepisy o niesłusznym zubożeniu oraz niedozwolonej czynności o tyle, że wpis do księgi udziałów pociągać może za sobą uszczerbek w majątku jednej, a przyrost w majątku drugiej strony oraz o tyle, że sposób nabycia udziałów przedstawiać może czynność niedozwoloną, wpis zaś jednej strony w księdze udziałów może mieć charakter naruszenia praw drugiej strony, gdyż wpis niezgodny z rzeczywistością, może szkodzić interesom strony niewpisanej i narażać może ją na straty. (4 V 1937 — C III 787/35). (Li)

Art. 298 § 1. Wierzyciel spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może poszukiwać od jej członków zarządu swej wierzytelności względem spółki, jeśli udowodni, że jedynym jej majątkiem jest nieruchomości obciążona ponad swą wartość wierzytelnościami korzystającymi z pierwszeństwa zaspokojenia w stosunku do należności poszukiwanej od członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. (9 VI 1937 — C I 1927/36). (Św)

Prawo o postępowaniu układowym. — Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 24 X 1934 (Dz. Ust. poz. 836).

Art. 15. Z przepisu art. 15 § 1 prawa o postępowaniu układowym nie wynika, aby nie mógł być rozstrzygnięty wniosek wierzyciela o ogłoszenie upadłości, dopóki nie zostanie ostatecznie w instancji kasacyjnej (art. 24 § 3 pr. ukł.) rozstrzygnięty wniosek dłużnika o otwarcie postępowania układowego, przeciwnie, ustawa mówi o jednoczesnym rozstrzygnięciu obydwóch wniosków, z czego wynika, że pomimo nieostatecznego rozstrzygnięcia wniosku o otwarcie postępowania układowego może być ogłoszona upadłość. Takie rozstrzygnięcie sądu nastąpi wtedy, gdy sąd uzna wniosek o otwarcie postępowania układowego za nieuzasadniony, jako nie odpowiadający przesłankom z art. 1 pr. ukł., a jednocześnie ustali istnienie przesłanek koniecznych do ogłoszenia upadłości. (16 IV 1937 — C I 1132/36). (Św)

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

I. B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Królestwa Polskiego.

Art. 322 i 323. Uregulowane w prawie materialnym postępowanie w przedmiocie potwierdzenia przez sąd aktu przysposobienia mające szczególny charakter, wyklucza, wbrew przepisom proceduralnym nakazującym uzasadnienie wyroku, możliwość ujawnienia powodów rozstrzygnięcia, które łącznie z wydaniem wyroku pozostawione jest w całości uznaniu sądów wyrokujących. (22 IX 1937 — C I 1178/37).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 1003. Samo nazwanie danej osoby w testamencie zapisobiorcą ogólnym nie przesądza kwestii, czy jest ona zapisobiorcą ogólnym, czy też szczególnym, gdyż o charakterze zapisu rozstrzyga jedynie treść testamentu oraz zakres nadanych nim praw spadkowych zapisobiorcom. (4 VI 1937 — C I 1979/36).

Art. 1384. Fakt przekroczenia przez organ władzy przysługujących mu uprawnień nie odbiera jego czynnościom charakteru aktu władzy, lecz skutkuje jedynie osobistą jego odpowiedzialność. (30 XII 1936 — C I 2086/36).

Art. 2271. Gdy remont samochodu był dokonany z materiałów właściciela samochodu, do kosztów remontu ma zastosowanie przedawnienie z art. 2271 kc, a nie z art. 2272 dotyczącego sprzedaży, którą stanowi remont z materiałów będących własnością tego, kto remontu dokonał. (13 V 1937 — C I 1945/36).

Art. 2272. Do czynszu wieczystego stosuje się przedawnienie pięcioletnie. (23 IX 1937 — C I 2682/36).

Ustawa hipoteczna z 1818 r.

Art. 20. Gdy władze ziemskie, zastępujące przy dokonaniu przymusowej parcelacji właściciela, który uzyskał zezwolenie na parcelację, zgłosiły się do hipoteki z wnioskiem o dokonanie przymusowej parcelacji już po przepisaniu tytułu własności na nowego nabywcę oraz po wykreśleniu z wykazu hipotecznego poprzedniego właściciela, wniosek taki jako sprzeciwiający się prawom ujawnionego w dziale drugim wykazu hipotecznego nabywcy ulega z mocy art. 20 ustawy hipotecznej oddaleniu. (13 I 1937 — C I 879/36).

Art. 125. Rozstrzygając kwestię, czy ulega uwzględnieniu żądanie nakazania w wyroku wniesienia pewnego wpisu hipotecznego.

jeśli nie zostało zamknięte postępowanie spadkowe po osobie, której nieruchomości ten wpis ma obciążać, sąd nie może uzasadniać niezamknięciem postępowania spadkowego (art. 125 u. h.) oddalenia powyższego żądania, gdyż może to pozbawić w przyszłości stronę możliwości ponowienia tego żądania w drodze sądowej już po zamknięciu postępowania spadkowego; sąd winien zatem w tym przypadku oddalić jedynie jako przedwczesne żądanie wniesienia wpisu do wykazu hipotecznego lub z mocy § 1 p. 1 art. 197 kpc. zawiesić postępowanie do czasu zamknięcia postępowania spadkowego. (8 IV 1937 — C I 1813/36).

Art. 128. Wierzyciel spadkodawcy nie może uzyskać hipoteki prawnej na nieruchomości spadkowej, jeśli zgłosił swe prawa po nabyciu pozahipotecznym tej nieruchomości przez osobę trzecią nawet przed zamknięciem postępowania spadkowego, gdyż z mocy zasady wynikającej z art. 30 i 120 ust. hip., tylko gdyby on był wierzycielem hipoteki umownej, mógłby być chroniony przed poszukiwaniami prawdziwego właściciela, który swych praw nie ujawnił w wykazie hipotecznym. Powyższemu pogładowi nie przeczy ust. 2 art. 13 u. h., nawet gdyby go stosować do wierzycieli innych hipotek niż umowna, gdyż zastrzega on wyjątek względem wierzycieli spadkodawcy dotyczący tylko pierwszeństwa hipotecznego, ale nie zasady wynikającej z art. 30 i 120 u. h. (29 I 1937 — C I 951/36).

Prawo cywilne Ziem Wschodnich (T. X cz. I zw. pr.)

Art. 209. Świadcstwo konsystorza prawosławnego zawierające stwierdzenie faktu urodzenia i chrztu danej osoby, które miały rzekomo miejsce w obrębie obcego państwa, nie może być uważane za dowód. (31 VIII 1937 — C I 2403/36).

Art. 533. Nie zachodzi przerwa przedawnienia nabywczego, jeżeli posiadacz czyni zabiegi u istotnego właściciela zmierzające do wydania posiadaczowi urzędowego aktu własności, zabiegi takie bowiem świadczą o jego „animus rem sibi habendi”. (28 IX 1937 — C I 2582/36).

Art. 684. Czynności i zaniechania mogą być podstawą do żądania odszkodowania jedynie, gdy są bezprawne z punktu widzenia przepisów cywilnych lub karnych, rozpoznając więc spór o odszkodowanie za straty spowodowane przez zaniechanie sąd ma obowiązek ustalić, czy pozwany zaniedbując dokonania czynności uchybił jakiemu bądź obowiązкови z mocy prawa nań ciążącemu. (12 I 1937 — C I 1156/36).

Kodeks handlowy z 1807 r.

Art. 109. W sporach co do wszelkich umów handlowych judykatura na podstawie przepisu art. 109 kh. z 1807 dopuszczała dowód ze świadków, czyniąc jedynie dopuszczenie to zależnym w poszczególnym przypadku od uznania sądu bez rozróżniania, czy w sporze chodzi o czynności handlowe jednostronne, czy też dwustronne. (29 I 1937 — C I 563/36).

Ustawa postępowania cywilnego z 1864 r.

Art. 77. Gdy po śmierci strony spadkobiercy jej wnieśli w 1934 podanie do sądu I instancji, w którym żądali nadania biegu sprawie zaznaczając, iż wstąpili w prawa zmarłej i następnie, biorąc udział w sprawie, w toku całego postępowania w instancjach merytorycznych nie twierdzili, by niezawieszenie przez sąd postępowania w sprawie na zasadzie p. 2 art. 77 upc, a w związku z tym dalsze prowadzenie tejże według przepisów dawniejszej ust. post. cyw. w jakikolwiek sposób naruszyło ich interesy, niezastosowanie się sądu I instancji do pomienionego przepisu prawa nie może spowodować uchylenia wyroku. (24 II 1937 — C I 1390/36).

Art. 1180. Niewzruszalność nabycia przez licytację nieruchomości nie stosuje się do fikcyjnych jej nabywców, jeśli w istocie nabywcą był dłużnik, który fikcyjnie ją obciążył, aby w drodze egzekucji uzyskać wyłączne prawo własności do nieruchomości ze szkoda jej współwłaścicieli. (4 II 1937 — C I 1292/36).

Art. 1331. Nie ma podstawy do udzielenia przez Sąd Najwyższy na zasadzie art. 1331 i nast. upc. zezwolenia na dochodzenie od sędziego strat spowodowanych jego czynnościami, gdy w czynnościach tych dopuścił się on tylko niedokładności mogącej być usprawiedliwioną okolicznościami sprawy, a nie takich uchybień, które by świadczyły o jego niedbalstwie lub nieuctwie. (20 VIII 1937 — C I 349/37).

Witold Świącicki

Sędzia Sądu Najwyższego

*2. B. ZABÓR AUSTRIACKI**Kodeks cywilny z 1 VI 1811 (Zb. ust. sąd. Nr 946).*

§§ 166 i 1042. Matce nieślubnej nie należy się od ojca nieślubnego zwrot kosztów utrzymania dziecka za czas, przez który ojciec nie był w stanie łożyć na utrzymanie dziecka. (31 VIII 1937 — C II 452/37).

§ 428. Oświadczenie o podarowaniu gruntu, zawarte w liście wysłanym z Ameryki przez darczyńcę do obdarowanego znajdującego się w kraju, nie może być poczytane za połączone z faktycznym oddaniem gruntu w rozumieniu § 428 kc, jeżeli w czasie wysłania listu grunt był w dzierżeniu osoby trzeciej. (28 IV 1937 — C II 3252/36).

§ 784. Przy ustalaniu wysokości zachowku należy z masy spadkowej odliczyć także te długi, jakie spadkodawca miał wobec dziedzica testamentowego lub legatariusza. (8 VII 1937 — C II 2548/36).

§ 797. Dziedzic, chociaż oświadczył się już do spadku, nie może przed uzyskaniem dekretu dziedzictwa dochodzić we własnym imieniu wierzytelności spadkodawcy. (8 V 1937 — C II 3273/36).

§§ 914 i 863 *ust.* 3. Spółka, której przedstawiciel toleruje, że inna osoba używa na zamówieniach pieczęci zawierającej brzmienie firmy spółki, odpowiedzialna jest za cenę kupna należną za dostarczone na te zamówienia towary. (19 II 1937 — C II 2530/36).

§§ 943 i 1217. Darowizna nieruchomości, zdziałana w roku 1928 przez ojca na rzecz syna przy sposobności zawarcia przez tegoż związku małżeńskiego, połączona z oddaniem w r. 1930 darowanej nieruchomości w wyłączne posiadanie syna, nie wymaga do swej ważności formy aktu notarialnego. (12 VI 1936 — C II 463/36).

§ 951. Dziedzic konieczny, pokrzywdzony przez darowiznę, dochodzić może przeciwko obdarowanemu albo wydania daru w naturze dla zaspokojenia lub uzupełnienia zachowku, albo z przedmiotu darowizny lub z wartości tegoż kwoty zachowku, cyfrowo oznaczonej. (22 IV 1937 — C II 3129/36).

§ 1042. Długoletnia zwłoka matki nieślubnej w dochodzeniu roszczenia przeciwko ojcu nieślubnemu o zwrot wyłożonych przez nią kosztów na utrzymanie dziecka nie świadczy jeszcze sama przez się o milczącym zrzeczeniu się przez matkę jej roszczenia. (19 II 1937 — C II 2550/37).

§ 1111. Polskie Koleje Państwowe nie mogą po upływie roku od czasu zwrócenia im oddanego przez nie w najem wagonu dochodzić wynagrodzenia z tytułu rzekomego uszkodzenia tegoż wagonu przez jego najemcę. (18 II 1937 — C II 2501/36).

§§ 1162, 1162 *lit. a.* Umowa o udzielenie nauki może być natychmiast rozwiązana, jeżeli nauczyciel posługuje się drukowanym przekładem przy udzielaniu nauki języka obcego, nie umie rozwiązać zadań matematycznych i nie wytyka istotnych błędów w pracach ucznia. (18 II 1937 — C II 2527/36).

§§ 1239 i 1012. Mąż, żądając zwrotu wydatków i nakładów połączonych z zarządem majątku żony, musi złożyć rachunki z tego zarządu. (2 XI 1936 — C II 1459/36).

§ 1319. Przechodniowi, który pośliznął się na schodach nie należy się odszkodowanie, jeżeli schody w dniu wypadku były oczyszczone i pozamiatane. (15 II 1937 — C II 2504/36).

§ 1325. Sprawca uszkodzenia cielesnego nie jest obowiązany ponosić kosztów kuracji przeprowadzonej w luksusowym sanatorium zamiast w zakładzie klinicznym lub szpitalu. (14 V 1936 — C II 209/36).

§ 1376. Ani zmiana pierwotnych terminów spłaty przy obliczaniu wysokości długu, ani skapitalizowanie odsetek nie stanowią inowacji. (18 V 1937 — C II 40/37).

§ 1486. Roszczenie Państwowego Zakładu dla Umysłowo Chorych wobec ojca osoby obłąkanej, niebezpiecznej dla otoczenia, o zwrot kosztów leczenia i utrzymania tejże podlega przedawnieniu trzechletniemu z p. 3 § 1486 kc. i nie może być uważane za roszczenie regresowe z § 1042 kc. (11 III 1937 — C II 2604/36).

Patent cesarski z 9 III 1854 o postępowaniu niespornym
(austr. Dz. P. P. Nr 208).

§ 11. Przepisy § 11 o rozpoznaniu spóźnionych przedstawień i rekursów nie odnoszą się do zaskarżenia uchwał drugiej instancji. (12 I 1937 — C II 2443/36).

§ 14. Na orzeczenie sądu drugiej instancji w sprawie przyznania kosztów kuratorowi osoby nieobecnej nie ma dalszego środka odwoławczego do Sądu Najwyższego. (12 XII 1936 — C II 1759/36).

§ 165. Oddanie gruntów spadkowych w posiadanie ich nabywców na podstawie układu spadkowego nie zależy od uprzedniego dokonania spłat, jeżeli tego w układzie spadkowym nie zastrzeżono. (9 I 1937 — C II 2542/36).

Kodeks handlowy z 17 XII 1862 (austr. Dz. P. P. Nr 1 z r. 1863).

Art. 47 i 48. Za zamówienie skuteczzone z wiedzą kupca jednoosobowego pod tegoż firmą przez jego syna kupiec ten odpowiada osobiście, chociażby towar zamówiony był przeznaczony dla przedsiębiorstwa handlowego, prowadzonego przez syna odrębnie od przedsiębiorstwa ojca. (27 I 1937 — C II 2213/36).

Art. 280. Żona, która wspólnie z mężem prowadzi przedsiębiorstwo cukiernicze i razem z nim zamawia towary, odpowiada tak-

że osobiście za zobowiązania wynikające z tych zamówień. (3 II 1937 — C II 2369/36).

Art. 249. Zachowanie terminu ustawowego przy zawiadomieniu sprzedawcy o wadach towaru musi być ściśle wykazane, by uzasadnić roszczenie nabywcy o rozwiązanie umowy. (11 II 1937 — C 2389/36).

Ustawa hipoteczna z 25 VII 1871 (austr. Dz. P. P. Nr 95).

§ 53. Wierzycielowi, który uzyskał na swą rzecz wpis kaucji hipotecznej po adnotacji zamiaru obciążenia nieruchomości, służy rekurs przeciwko wpisowi hipoteki w randze adnotacji tylko wówczas, gdy wpisano hipotekę na kwotę wyższą niż podana w adnotacji lub gdy wpis zawnioskowany został po upływie terminu z § 53 ustawy hipotecznej. (5 VIII 1937 — C II 1330/37).

Norma jurysdykcyjna z 1 VIII 1895 (austr. Dz. P. P. Nr III).

§ 109. Do rozpoznania rekursu, wniesionego na uchwałę sądu okręgowego, którą sąd ten odmówił zatwierdzenia uchwały dotyczącej zbycia nieruchomości osoby niewłasnowolnej, powołany jest sąd apelacyjny. (12 III 1937 — C II 2809/36).

Procedura cywilna z 1 VIII 1895 (austr. Dz. P. P. Nr 113).

§ 503. Zwalczenie przez kuratora ślubności rodu oceny dowodowej, dokonanej przez sąd apelacyjny, nie uzasadnia żadnej z ustawowych podstaw kasacyjnych. (15 II 1937 — C II 2522/36).

Ustawa z 6 III 1906 o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (austr. Dz. P. P. Nr 58).

§ 41. Powództwo o unieważnienie uchwał walnego zgromadzenia spółki winno być oddalone, jeżeli powód dopuścił do długotrwałego zastoju w popieraniu sprawy. (15 III 1937 — C II 2296/36).

Dr Włodzimierz Dbałowski

Sędzia Sądu Najwyższego

3. B. ZABÓR PRUSKI

Pruskie powszechne prawo krajowe.

§ 10 II 17. W razie zarekwirowania mieszkania przez policję nie zachodzi pomiędzy osobą umieszczoną w mieszkaniu a jego właścicielem żaden stosunek najmu, jeżeli pomiędzy tymi osobami nie

dojdzie do skutku szczególne — wyraźne lub dorozumiane — porozumienie. (24 V 1937 — C III 1722/35).

Ustawa z 7 VI 1871 o odpowiedzialności kolei (Dz. Ust. Rzeszy str. 207).

§ 1. Przepis ten obejmuje nie tylko wypadki spowodowane przez pociąg znajdujący się w ruchu, lecz w ogóle wypadki związane z ruchem kolejowym, do których należą także wypadki przy wsiadaniu i wysiadaniu z pociągu, skutkiem czego odpowiedzialność obejmuje także wypadki zaszłe na peronie dworca kolejowego. (20 IX 1937 — C III 3494/36).

Niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnym.

§ 50. Niestosowna nazwa strony nie uzasadnia braku zdolności procesowej, a przedstawia tylko wadę, którą sąd może i powinien uchylić z urzędu. (14 VI 1937 — C III 1636/35).

§ 63. Jeżeli kurator ustanowiony w myśl § 1960 kc. nie jest w sporze, strona powodowa pretendująca do dziedziczenia nie jest w swej zdolności do prowadzenia procesu ograniczona. Ustanowienie bowiem kuratora spadku nie pozbawia osoby, zdolnej do wykonania swych praw spadkowych lub osoby, której prawa spadkowe mogą być udowodnione, czynnej i biernej legitymacji do dochodzenia wierzytelności i długów spadkowych. Skutki § 53 upc. następują dopiero, gdy kurator wstąpi w spór, co uznać należy za dopuszczalne ze względu na cel kurateli. (C III 873/35).

§ 147. Jeżeli w kilku sprawach przeprowadzono rozprawę łącznie, jednak sąd wydał w każdej sprawie odrębny wyrok, to niemniej służy stronie rewizja, o ile wartość przedmiotu tych spraw, w których strona wyrok zaskarża, przenosi łącznie sumę 3000 zł, gdyż sąd mógł wydać odrębne wyroki tylko po przeprowadzeniu w każdej rozprawie odrębnej rozprawy. (23 VI 1937 — C III 3397/36).

§ 233. Fakt, że doręczenie listu nadanego dnia 20 grudnia przez wpuszczenie do skrzynki pocztowej nastąpiło dopiero 25 grudnia, nie jest nieuchronnym zdarzeniem, gdyż przyczyną opóźnienia w doręczeniu listu przez pocztę była niedostateczna sprawność urzędu pocztowego w okresie świąt Bożego Narodzenia, zgodnie zaś z doświadczeniem życiowym przypadki opóźnienia nadejścia listów zwykłych nie należą do rzadkości szczególnie w okresie świąt, a człowiek staranny z podobnymi przypadkami się liczy i gdy wypadnie mu w takim okresie wysłać list ważny, wysłał go jako pilny, nadając go w sposób specjalnie przepisami pocztowymi ure-

gulowany, chroniąc go w ten sposób przed opóźnieniem w doręczeniu. (12 VII 1937 — C III 1127/35).

§246. Przez ustanowienie kuratora spadku spadkobierca nie traci zdolności procesowej, skutkiem czego przerwanie postępowania nie wchodzi w rachubę. (C III 873/35).

§ 271. Jeżeli strona pozwana swej zgody na cofnięcie skargi oświadczonej po przystąpieniu do rozprawy stanowczo odmówiła, to późniejsze wyrażenie tej zgody jest bez wszelkiego znaczenia, o ile powód podjąwszy swe poprzednie wnioski nie cofnął już następnie skargi ponownie; powód bowiem związany jest swym oświadczeniem tylko do chwili oświadczenia się strony pozwanej. (4 V 1937 — C III 3184/36).

§ 275. Sąd orzekając, że skargę oddala z powodu braku zdolności strony powodowej do prowadzenia procesu, nie powinien rozpoznawać sporu pod względem merytorycznym. Wyrok o treści pierwszej ogranicza się do tymczasowego nieuwzględnienia żądania strony powodowej, pozostawiając jej możliwość wystąpienia z ponowną skargą wobec odmowy formalnej. Wyrok oddalający skargę z przyczyn merytorycznych stwarza powagę rzeczy osądzonej co do roszczenia samego, czyli że każdy nowy spór musiałby ulec oddaleniu dla braku przesłanek do ochrony procesowej. (14 VI 1937 — C III 1636/35).

§ 299. Skoro tylko strony i ich pełnomocnicy mogą przeglądać akta, inne zaś osoby tylko za zezwoleniem stron lub przełożonego sądu, przeto sekretarz sądu nie jest obowiązany dawać informacji pracownikom biurowym adwokata. Adwokaci zaś mają obowiązek przeglądania akt, a nie mogą polegać na informacji sekretarza sądowego, w przeciwnym razie odpowiadają przed klientem za zgodność informacji z rzeczywistym stanem rzeczy. W każdym razie adwokat nie stwierdziwszy stanu sprawy nie powinien kategorycznie zapewniać klienta o jej wyniku, lecz powinien uprzedzić klienta, że sam akt nie widział, ale że go poinformował urzędnik sądowy. (1 X 1937 — C III 1839/37).

§ 322. Powaga rzeczy osądzonej skutkuje tylko odcięcie takich twierdzeń, które służyć mogły obronie w procesie ukończonym wyrokiem, nie powoduje więc wykluczenia okoliczności, które dla tej obrony nie miały żadnego istotnego znaczenia. (14 VI 1937 — C III 1636/35).

§ 1486. Strona wnosząca rewizję na tej podstawie, że sąd apelacyjny niesłusznie odmówił przesłuchania znawców, nie może wnosić o zabezpieczenie dowodu ze znawców, albowiem Sąd Najwyż-

szy nie jest powołany do rozpoznania sporów i dowodów dotyczących strony faktycznej sporu. (28 V 1937 — C III 3310/36).

§§ 518, 519. Strona dotrzymuje terminu do uzasadnienia odwołania, jeżeli uzasadnienie wniesie do sądu I instancji nie już w piśmie odwoławczym, ale w oddzielnym późniejszym piśmie, jednak wiedząc, że akta jeszcze nie zostały przesłane do sądu II instancji, składa uzasadnienie do akt w takim terminie, że akta wraz z uzasadnieniem mogły i powinny być przesłane sądowi II instancji przed upływem terminu do uzasadnienia. (15 VII 1937 — C III 1111/35).

§ 551. Naruszenie ustności rozprawy przewidzianej w §§ 128, 523 upc. nie jest absolutną przyczyną rewizyjną i nie może uzasadnić uchylenia wyroku, gdy widoczne jest, że takie uchybienie nie mogło wywrzeć żadnego wpływu na wynik rozprawy. (16 IV 1937 — C III 314/36).

§ 768. Przesłanką żądania opartego na tym przepisie jest istnienie niebezpieczeństwa, że wierzyciel podejmie egzekucję z klauzuli jeszcze w przyszłości. Żądanie jest więc nieuzasadnione, gdy egzekucja z wyroku została ukończona i dalsze kroki egzekucyjne w grę nie wchodzi. (10 V 1937 — C III 753/35).

§ 841. Oznajmienie sporu nie jest żadną materialną przesłanką dochodzenia zajętego i przekazanego roszczenia; zaniechanie oznajmienia sporu uzasadnia jedynie obowiązek odszkodowania. (19 IV 1937 — C III 509/35).

Niemiecka ordynacja upadłościowa.

§ 145. Zarządca masy lub wierzyciel, który twierdzi, że w chwili badania zgłoszonych wierzytelności konkursowych nie wiedzieli o nieistnieniu pewnej wierzytelności zgłoszonej do tabeli, mogą wystąpić ze skargą o wznowienie postępowania do sprawdzenia zakwestionowanej wierzytelności, by na tej drodze przeprowadzić spór o jej ustalenie. (3 IX 1937 — C III 1269/36).

Ustawa z 21 VII 1879 o zaskarżeniu czynności dłużnika poza konkursem.

§ 9. Wobec przeciwnika zaskarżenia jest żądanie ustalenia nie dopuszczalne, gdyż treść żądania opartego na zaskarżeniu określa § 9 ze skutkiem bezwzględnie obowiązującym. Przeciwno zaś dłużnikowi, który dokonał czynności zaskarżalnej roszczenia z § 9 podnosić nie można. (31 V 1937 — C III 1487/35).

Niemiecka ustawa z 20 IV 1892 o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością.

§ 11. Jeżeli kupno-sprzedaż nieruchomości zawarto na rzecz spółki, co do której nie istniała jeszcze żadna umowa, to zachodzić może pactum in favorem terii, z którego spółka w chwili powstania nabyć miała bezpośrednie prawo o przewłaszczenie. (13 III 1937 — C III 227/36).

Niemiecki kodeks handlowy.

§ 55. Umieszczenie na upomnieniach pieczęci tej treści, że kwoty gotówkowe należy przekazywać wprost do wierzyciela lub na jego konto w PKO, zawiera zakaz uiszczenia gotówki do rąk agentów pośredniczących, a nawet do rąk podróżującego pomocnika handlowego, jeżeli już według zwyczaju handlowego umieszczenie pieczęci o powyższej treści nie zawiera dyspozycji dotyczącej zapłat gotówkowych, a ma tylko znaczenie życzenia, które nie odwołuje udzielonego innym osobom pełnomocnictwa do inkasa gotówki. (29 IV 1937 — C III 465/35).

Niemiecki kodeks cywilny.

§§ 195, 198, 852. Bieg przedawnienia roszczenia o niesłuszne wzbogacenie nie rozpoczyna się dopiero z ukończeniem trzyletniego przedawnienia z § 852 kc, a w myśl zdania i § 198 już z chwilą powstania roszczenia o wydanie wzbogacenia z §§ 812 i nast. kc. (4 VI 1935 — C III 3322/36).

§ 249. Strona, która czynnością niedozwoloną spowodowana została do cesji hipoteki i wydania listu hipotecznego żądać, może retrocesji i zwrotu listu hipotecznego nawet wówczas, gdy dłużnik hipoteczny zapłacił następnie hipotekę do jej rąk, gdyż strona zobowiązana jest wobec dłużnika do wydania dokumentów potrzebnych do wykreślenia hipoteki, a bez retrocesji oraz zwrotu listu hipotecznego strona obowiązku tego wykonać nie może i na tym polega jej szkoda mimo otrzymanej zapłaty. (14 VI 1937 — C III 1636/35).

§§ 276, 823. Każdy obowiązany jest do takiego zachowania się, które by wykluczało niebezpieczeństwo grożące innym i dla uniknięcia takiego niebezpieczeństwa nikomu nie wolno zaniedbać ostrożności wskazanej okolicznościami sytuacji i doświadczeniem życiowym. Dlatego oficer jadący powozem powinien powstrzymać żołnierza prowadzącego końmi od szybkiej jazdy narażającej innych na szkodę, zwłaszcza że zapewniony ma posłuch u powożącego. (C III 794/35).

§ 295. Jednorazowe ofiarowanie zapłaty odsetek i odmowa ich przyjęcia nie stwarza jeszcze stanu, że dłużnik mógłby już w przyszłości zaprzestać zaofiarowania ich zapłaty z uwagi na wywołanie poprzednią odmową trwałej zwłoki wierzyciela w odbiorze jego wierzytelności. (13 III 1937 — C III 386/35).

§ 334. Dłużnik nie może powołać się na zarzuty, z którymi jego kontrahent mógłby wystąpić wobec osoby trzeciej, gdyż między tymi osobami umowa z § 334 nie stwarza w ogóle żadnych nowych praw czy obowiązków, a poza tym ocena ich roszczeń może nastąpić tylko na podstawie ich pozostałych stosunków. (13 X 1937 — C III 3186/36).

§§ 753, 2042. Z przepisu § 2042 wynika, że żądanie jednego lub kilku współspadkobierców o zniesienie wspólności i o rozliczenie zasadniczo może być podniesione) w stosunku do jednego lub kilku współspadkobierców, a sama okoliczność, że istnieją jeszcze dalsi współspadkobiercy, nie stoi takiemu żądaniu na przeszkodzie. Przeszkodą może być istnienie innych okoliczności szczególnych, z których wynika, że żądanie zniesienia wspólności i rozliczenia podniesione jedynie w stosunku do kilku współspadkobierców mogłoby innych narazić na szkodę lub istotnie utrudnić rozliczenie między pozostałymi współspadkobiercami. (21 VI 1937 — 1271/35).

§§ 753, 2042. Żądanie zniesienia wspólności przez przetarg publiczny nieruchomości i podziału ceny uzyskanej z przetargu w stosunku do udziałów w spadku może być uzasadnione tylko wówczas, gdy pozostaje czysta cena spadkowa nadająca się do podziału, inaczej powództwo ma charakter szykany. (21 VI 1937 — C III 1271/35).

§ 812. Właściciel nieruchomości nie jest niesłusznie wzbogacony kosztem przedsiębiorcy, który wykonał remont u lokatora, gdy lokator nie zapłaciwszy wykonanych prac z lokalu się wyprowadził. Przesłanką bowiem niesłusznego wzbogacenia jest bezpośrednie przesunięcie majątkowe z majątku świadczącego do majątku korzystającego. (4 V 1937 — C III 679/35).

§ 814. Kaucja dana na podstawie umowy, której nieważność znana była świadczącemu, ulega zwrotowi mimo § 814, gdyż kaucja dana była na cel przejściowy i nie przeszła według umowy stron na stałe do majątku odbierającego kaucję, z powodu czego nie chodzi o żadne świadczenie ze świadomością, że zadłużenie nie istnieje. Jeżeli jednak świadczący kaucję zezwolił odbierającemu pokryć się kaucji tytułem świadczeń na podstawie nieważnej umowy, to kaucja utraciła swój pierwotny charakter, stałaby się świadczeniem na

cele zaspokojenia nie istniejącego zadłużenia i odpadłyby przesłanki zwrotu w myśl § 814. (13 III 1937 — C III 1572/35).

§ 814 i 817. Okoliczność, że zachodzą przesłanki z § 817 zd 1 kc, nie wyklucza jeszcze sama przez się wszelkich roszczeń o zwrot niesłusznego wzbogacenia. Przepis bowiem § 817 jest w dziedzinie postanowień o niesłusznym wzbogaceniu normą uzupełniającą przepisy ogólne, czyli że obok niego utrzymują pełne znaczenie § 812 i nast. kc. Z tego powodu wchodzi w grę przede wszystkim też zastosowanie § 812 kc., tak iż bez względu na istnienie warunków § 817 kc. wykluczających żądanie zwrotu niesłusznego wzbogacenia należy na podstawie § 812 świadczyć zwrot niesłusznego wzbogacenia, jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie warunki § 814 kc. (13 III 1937 — C III 1372/35).

§ 1568. Zabójstwo przez męża kochanka, z którym żona popełniła cudzołóstwa, nie zawsze może uchodzić za nieczne postępowanie w rozumieniu § 1568 kc, poza tym z dokonania zabójstwa po dowiedzeniu się o cudzołóstwie żony wynika zupełne rozprzężenie stosunku małżeńskiego już przed zabójstwem z winy żony. (17 IV 1937 — C III 761/36).

§ 1666. Do wydania *zarządzeń* na podstawie § 1666 kc jest uprawniony Sąd opiekuńczy i jedynie w postępowaniu niespornym może strona żalić się na błędne zastosowanie powyższego przepisu. Dopóki więc w przedmiocie tym istnieje zarządzenie Sądu opiekuńczego, dopóty sąd procesowy nie ma prawa badania, czy zachodzą przesłanki z § 1666 kc. (15 III 1937 — C III 1400/31).

§§ 1837, 2087. Jeżeli spadkodawca przeznaczył w testamentie jednej osobie nieruchomości, innym osobom kwoty po 500 zł, to w wypadku, gdy nieruchomości stanowiła cały majątek spadkodawcy, a w stosunku do tego majątku kwoty po 500 zł stanowiły tylko szczególne podmioty, uzasadniony jest wniosek, że osoba otrzymująca nieruchomości według woli testatora ustanowiona została spadkobiercą, inne zaś osoby legatariuszami. Natomiast nie uprawnia do przeciwnego wniosku już sama okoliczność, że w grę wchodzi cztery osoby i nieruchomości ma wartość 2000 zł, tak iż kwota 500 zł przedstawia właśnie czwartą część wartości majątku. (19 IV 1937 — C III 575/35).

Rozporządzenie z 15 IV 1899 o administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym (Zb. ust. prusk. str. 545).

§ 41 ust. 1 p. 1. Przy należytych tłumaczeniach oświadczeń woli ma wyrażenie gotowości do świadczenia na wezwanie z § 41 ust. 1 p. 1 charakter uznania z § 781 kc. (19 IV 1937 — C III 509/35).

Ustawa z 30 V 1908 o umowie ubezpieczeniowej.

§ 39. W wezwaniu o zapłatę zaległej składki muszą być zamieszczone wszelkie skutki niezapłacenia w terminie składek, przewidziane w ust. 1 § 39, w przeciwnym razie wezwanie jako nie odpowiadające ustawie nie ma żadnego znaczenia prawnego. (26 IV 1937 — C III 604/35).

Ustawa samochodowa z 3 V 1909 (Dz. Ust. Rzeszy str. 437).

§ 7. Z postanowienia art. 46 rozporządzenia z 27 I 1928 korzystać może ambulans sanitarny także wówczas, gdy droga nie jest zupełnie wolna od pojazdów i pole widzenia nie jest dostatecznie dalekie. Kierowca zwykłego samochodu widząc jadący z przeciwnej strony ambulans sanitarny nie może wiedzieć, czy ambulans spieszy do wypadku i powinien zawsze liczyć się z tym, że istnieje obowiązek ustąpienia mu pierwszeństwa przy skrzyżowaniach i że ambulans będzie z takiego pierwszeństwa korzystał. Kierowca, który z tą ewentualnością się nie liczy, uniemożliwia sobie powstrzymanie na czas samochodu, gdy kierowca ambulansu pierwszy zamierza minąć skrzyżowanie, nie okazuje zatem staranności w rozumieniu § 7 ustawy samochodowej. (12 IV 1937 — C III 507/35).

§ 7. W rozumieniu § 7 ust. 2 zd. 1 nie chodzi tylko o błąd konstrukcyjny, lecz o wadę każdego rodzaju; uzasadnia więc wadę także nadpęknięcie części koła podczas dawniejszej jazdy. (22 II 1937 — C III 1479/36).

Ustawa z 1 VIII 1909 o odpowiedzialności państwa oraz innych związków za naruszenie obowiązków urzędowych urzędników przy wykonywaniu władzy publicznej (Zb. ust. prusk. str. 691).

§§ 1, 4. Przy rozstrzyganiu kwestii, czy odpowiedzialność za urzędnika obciąża państwo czy inny związek decydującego znaczenia nie ma okoliczność, jakiego charakteru jest czynność, którą urzędnik wykonał z naruszeniem obowiązków urzędowych, lecz przez kogo urzędnik był ustanowiony, czy przez państwo czy przez inny związek. Obojętne jest zatem, że funkcje policyjne pełnione przez funkcjonariuszów komunalnych są czynnościami państwowymi. Mimo bowiem, że funkcjonariusz miejski pełni funkcje administracji państwowej, pozostaje on również podczas wykonywania tych czynności funkcjonariuszem ustanowionym dla służby związku komunalnego, nie nabiera natomiast w tym zakresie charakteru bezpośredniego urzędnika państwowego. W wypadkach, w których urzędnik miejski wykonuje władzę policyjną z nakazu władzy państwowej, do którego musi się zastosować, nie dopuszcza się on zasad-

niczo żadnej winy i z tej tylko przyczyny odpada odpowiedzialność związku komunalnego a zachodzi odpowiedzialność państwa za uchybienie przełożonej władzy państwowej. Jednak odpowiedzialność miasta jest do pomyślenia także w tych przypadkach, zwłaszcza gdy urzędnik miejski zaniecha z niedbalstwa spowodować władzę przełożoną do cofnięcia wadliwego nakazu. (24 V 1937 — C III 1722/35).

§ 1 i nast. Prokurator, który nie zezwolił na przeglądanie zajętych ksiąg handlowych i skutkiem tego uniemożliwił ściąganie pretensji, nie dopuścił się zawinionego naruszenia obowiązków urzędowych usprawiedliwiającego wynagrodzenia powstałej stąd szkody, gdyż zezwolenie na przeglądanie akt, których częścią składową na czas dochodzeń stały się zatrzymane książki handlowe, należało w myśl art. 213 kpk. do decyzji prokuratora powziętej według jego własnej oceny stanu dochodzeń. (14 V 1937 — C III 2844/36).

Niemiecka ordynacja ubezpieczeniowa.

§ 898. Przepis ten ma zastosowanie wówczas tylko, gdy pracownik doznał szkody wskutek nieszczęśliwego wypadku. Nie zachodzi natomiast wykluczenie odpowiedzialności pracodawcy wówczas, gdy pracobiorca odniósł szkodę na zdrowiu z powodu niezastosowania przez pracodawcę środków zapewniających ochronę życia i zdrowia pracowników, skutkiem czego pracownik rozchorował się i częściowo stracił zdolność do pracy. (16 IV 1937 — C III 966/36).

Ustawa z 4 IV 1920 o zatrudnianiu ciężko uszkodzonych
(Dz. Ust. Rzeszy str. 458).

§ 18. Skoro wypowiedzenie staje się skuteczne dopiero z chwilą wyrażenia zgody i poprzednio istnieje stan prawnej niepewności, to tak samo jak udzielenie zgody uzasadnia ostatecznie skuteczne wypowiedzenie, tak i odwrotnie stanowczy brak zgody prowadzić musi do wniosku, że ostatecznie nie ma skutecznego wypowiedzenia, nie może natomiast istnieć w nieskończoność stan prawnej niepewności. (30 VIII 1937 — C III 1767/36).

*Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 27 X 1932 o reorganizacji
prawno-publicznych zakładów ubezpieczeń w woj. poznańskim
i pomorskim (Dz. Ust. poz. 811).*

Art. 17. Przepis ten dotyczy tak stosunku zakładów ubezpieczeń wzajemnych do Wojewódzkiego Związku Komunalnego jako

też stosunku pracowników do obu instytucyj. (10 IV 1937 — C III 466/35).

Ustawa z 9 IV 1936 o uchyleniu ustawy z 11 III 1850 (Zb. ust. prusk. str. 99) o zobowiązaniu gmin do odszkodowania straty powstałej przy zbiegowiskach publicznych (Dz. Ust. poz. 235).

Ustawa powyższa nie stosuje się do przypadków, jakie zdarzyły się przed jej wejściem w życie. (30 VI 1937 — C III 275/37).

Marian Lisiewski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED N. T. A. I PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNYMI

1. W sprawie odmowy zatwierdzenia przez władzę nadzorczą statutu emerytalnego pracowników związku komunalnego — osoba, dla której dopiero mogłyby powstać w stosunku do związku komunalnego odnośne uprawnienia w wypadku zatwierdzenia tego statutu — nie jest stroną w rozumieniu art. 9 prawa o postępowaniu administracyjnym Dz. Ust. R. P. poz. 341/28 r. (18 stycznia 1937 — L. Rej. 2970/34).

2. Władza odwoławcza ma obowiązek odrzucenia odwołania spóźnionego. (19 lutego 1937 — L. Rej. 8340/34).

II. SPRAWY URZĘDNICZE

1. Prawa i obowiązki służbowe.

3. Czas służby nauczyciela tymczasowego przy określaniu wysokości odprawy, przewidzianej w art. 62 ustawy o st. sł. naucz., poz. 873/32 Dz. Ust., liczy się od dnia rzeczywistego objęcia służby. (31 grudnia 1936 — L. Rej. 8977/33).

2. Emerytury i zaopatrzenia.

4. Służba w b. żandarmerii krajowej na obszarze b. Galicji podlega uwzględnieniu przy obliczeniu 5-letniego okresu uzasadniającego korzystniejsze zaliczenie do wysługi emerytalnej lat dalszej

służby w pol. państwowej na zasadzie art. 88 rozporządzenia Prezydenta R. P. z 6 marca 1928 r. poz. 257 Dz. Ust. (1 marca 1937 — L. Rej. 802/34).

5. W przypadku zastosowania noweli z 28 czerwca 1933 poz. 359/33 Dz. Ust. i podwyższenia wysługi emerytalnej pracownikom przedsiębiorstwa P. K. P. do minimalnego okresu 15 lat przewidzianego § 47 rozporządzenia R. M. z 8 lipca 1932 poz. 577/32 Dz. Ust. od dnia 1 lipca 1933, jako wejście w życie powyższej noweli, odmowa doliczenia 10 lat do wysługi emerytalnej z § 47 przy zaistnieniu pozostałych warunków, w tym przepisie przewidzianych, nie znajduje uzasadnienia w brzmieniu powołanych przepisów prawnych. (26 stycznia 1937 — L. Rej. 743/34).

3. *Należytości uboczne.*

6. a) Zaliczenie wojskowego do klasy personelu latającego według przepisów § 20 p. b i c Instrukcji, ogłoszonej w Dz. Rozk. M. S. Wojsk. Nr 13 z 1933 r. poz. 221, następuje na podstawie swobodnej oceny przez powołane władze wojskowe, posiadanych przez danego wojskowego kwalifikacyj służbowo-fachowych.

b) Termin jednoroczny z ust. 2 § 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z 29 lipca 1933 r. o dodatkach i premiach aeronautycznych (poz. 489 Dz. Ust.) ma charakter terminu porządkowego.

c) Zaliczenie do klasy specjalności, o którym mowa wyżej pod 1, może być ważnie dokonane także w stosunku do wojskowego już przeniesionego w stan spoczynku na podstawie ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. poz. 668 Dz. Ust. z r. 1933. (9 marca 1937 — L. Rej. 10260/34).

III. SPRAWY SKARBOWE

1. *Cła i monopole.*

7. Postanowienie § 6 rozporządzenia o postępowaniu celnym z dnia 4 października 1933 r. poz. 552 Dz. Ust., o ile nakazuje stosowanie stawek taryfowych obowiązujących w chwili uiszczenia należności celnych w przypadku, gdy nie nastąpiło ono w ciągu dni 14 po dniu ustalenia przez urząd celny wyniku rewizji celnej, nie posiada mocy obowiązującej, gdyż brak mu oparcia w przepisach prawnych, na podstawie których rozporządzenie o postępowaniu celnym zostało wydane, a nadto jest sprzeczne z § 9 nian. związkowej ustawy celnej z dnia 1 lipca 1869 r., mającym zastosowanie na obszarze b. dzielnicy pruskiej. (17 marca 1937 — L. Rej. 6390/34).

2. Podatek dochodowy.

8. Jeżeli dochód z nadzwyczajnego wyrębu nie przewyższa strat z pozostałych źródeł dochodu za ten sam okres, dochód ten nie podlega oddzielnemu opodatkowaniu z art. 15 ustęp ostatni ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (5 maja 1937 — L. Rej. 4981/34).

9. Ulga dla Spółdzielni, określona w art. 10 p. 6 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.), powinna być obliczana w stosunku do zysków bilansowych w rozumieniu art. 21 ustawy. (5 lutego 1937 — L. Rej. 9368/33).

3. Podatek przemysłowy.

10. W wypadku prowadzenia przez przedsiębiorstwo ksiąg handlowych, nie powołanych w myśl art. 53 p. 7 i art. 76 ust. 3 ustawy o państwowym podatku przemysłowym w celu uzasadnienia obrotu, władza orzekająca może pominąć ofiarowane w odwołaniu zapiski. (7 czerwca 1937 — L. Rej. 1634/35).

11. Fakt rozszerzenia działalności spółdzielni na nieczłonków nie pozbawia jej ulgi z art. 95 p. 1 ustawy o państwowym podatku przemysłowym poz. 110/32, jeśli statut nie zawiera takiego rozszerzenia działalności. (12 maja 1937 — L. Rej. 203/35).

V. SPRAWY ROLNE

I. Reforma rolna.

12. a) Przy ustalaniu ceny wykupowej w myśl ostatniego ustępu cz. 2 art. 2 ustawy z 18 marca 1932 poz. 516/33 Dz. Ust. należy brać za jednostki porównawcze: z jednej strony wartość przychodową, równającą się $\frac{3}{4}$ przeciętnej ceny rynkowej w ostatnim trzechleciu, z drugiej zaś strony przeciętną cenę rynkową za ostatni rok.

b) Jakkolwiek droga, jako osobny obiekt, w oderwaniu od innych, nie podlega przepisom o ochronie drobnych dzierżawców, to jednak, jako stanowiąca przynależność działki podlegającej wykupowi na zasadzie ustawy z 18 marca 1932 poz. 516/33 Dz. Ust., musi być wzięta pod uwagę przy ustalaniu ceny wykupowej. (1 czerwca 1937 — L. Rej. 7176/34).

13. Wynagrodzenie za przejęte na rzecz Państwa na mocy dekretu Naczelnego Dowódcy Wojsk Litwy Środkowej z 30 maja 1921 Nr 257 nieruchomości podlega ustaleniu na zasadach wynikających

z ustawy z 20 marca 1933 poz. 265 Dz. Ust. tylko wówczas, gdy wynagrodzenie to nie zostało już prawomocnie ustalone przed wejściem tej ustawy w życie, tj. przed 4 maja 1933 r. (1 czerwca 1937 — L. Rej. 6460/35).

2. *Uwłaszczenia.*

14. Władza powinna odmówić uwłaszczenia nie tylko w razie nieuiszczenia przez długoletniego dzierżawcę tenuty dzierżawnej, lecz również w razie uiszczenia jej nie w przepisany terminie, o ile połączone to było z winą dzierżawcy. (8 kwietnia 1937 — L. Rej. 1946/34).

VI. *UBEZPIECZENIA*

15. W postanowieniu art. 5 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 r. o ubezp. pracowników umysłowych w brzmieniu pierwotnym poz. 911/27 Dz. Ust. pojęcie zaopatrzenia (pensji, renty emerytalnej itp.) obejmowało zaopatrzenia danej osoby także w tych wypadkach, gdy osoba ta korzystała z zaopatrzenia pochodnego (wdowiego, sierocego). (14 maja 1937 — L. Rej. 3319/35).

16. Jeżeli w sprawie o świadczenia, uzależnione według prawa o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (p. 911 Dz. Ust. z r. 1927) od niezdolności ubezpieczonego do wykonywania swego zawodu, zachodzi sprzeczność między świadectwem lekarza zaufania Zakładu Ubezpieczeń względnie lekarza urzędowego, a świadectwem lekarza prywatnego — instancja odwoławcza jest uprawniona do rozstrzygnięcia sprzeczności według swobodnej oceny materiału dowodowego. (25 maja 1937 — L. Rej. 541/35).

17. Pochodzący z wyboru członkowie zarządu spółki akcyjnej należą do osób, które w myśl art. 2 prawa z 24 listopada 1927 r. (poz. 911 Dz. Ust.) zatrudnione są u innych osób prawnych, pełniąc dla nich usługi związane z członkostwem, zatem podlegają z tego tytułu obowiązкови ubezpieczenia, od którego wszakże mogą być na żądanie zwolnieni na zasadzie art. 6 p. 5 cytowanego prawa. (4 czerwca 1937 — L. Rej. 3835/35).

VIII. *SPRAWY WODNE*

18. Utworzeniu obwodu rybackiego stosownie do art. 20 ustawy o rybołówstwie z 7 marca 1932 r. (poz. 357 Dz. Ust.) nie stoi na przeszkodzie istnienie prawa do rybołówstwa na obszarze wchodzącym w skład danego obwodu. (8 marca 1937 — L. Rej. 7201/34).

19. Na podstawie art. 45 ustawy wodnej (poz. 574 Dz. Ust. z r. 1928) zezwolenie na regulację wody publicznej może być udzielone osobie nie będącej przedsiębiorcą uprawnionym w rozumieniu art. 102 tej ustawy. (8 marca 1937 — L. Rej. 5766/35).

20. Kto w terminie zakreślonym w ogłoszeniu dochodzenia komisyjnego, przewidzianego w art. 195 i 196 ustawy wodnej (p. 574/28 Dz. Ust.), lub w toku tego dochodzenia, nie podniósł żadnego zarzutu przeciwko udzieleniu zezwolenia wodno-prawnego, nie może w czasie późniejszym skutecznie kwestionować szczegółów tego zezwolenia nawet w razie, gdyby one były już poprzednio w odrębnym postępowaniu administracyjnym odmiennie rozstrzygnięte. (4 czerwca 1937 — L. Rej. 9275/34).

X. SPRAWY PATENTOWE I OCHRONA ZNAKÓW PRZEMYSŁ.

21. Zaniedbanie określonego art. 12 lit. *a* prawa z 22 marca 1928 r. (Dz. Ust. poz. 384) terminu sześciomiesięcznego do wniesienia opłaty patentowej — powoduje z mocy samego prawa zgaśnięcie patentu. (12 kwietnia 1937 — L. Rej. 2032/35).

22. Ochrony prawnej art. 181 w związku z art. 179 ustęp pierwszy prawa z 22 marca 1928 r. (poz. 384 Dz. Ust.) nie wyklucza okoliczność, że dawniej zarejestrowany znak towarowy nie jest używany z powodu nieobecności na rynku krajowym towaru, dla którego znak ten jest przeznaczony (tzw. znak zapasowy). (22 marca 1937 — L. Rej. 338/35).

23. Art. 177 ustęp 1 lit. *b* prawa z 22 marca 1928 r. (poz. 384 Dz. Ust.) wylicza w sposób wyczerpujący prawa pewnych osób (do nazwiska, do firmy, do wizerunku), których naruszenie powoduje nieważność prawa z rejestracji znaku towarowego. (15 kwietnia 1937 — L. Rej. 932/35).

XII. SPRAWY INWALIDZKIE

24. Unormowane w ust. 7 art. 19 ustawy z 17 III 1932 poz. 31/35 Dz. Ust. prawo do renty wdowiej w wymiarze 30% nie jest uzależnione od warunków przewidzianych w ust. 1 tegoż art. 19, tzn. od czasu trwania i dietyności małżeństwa. (I. S. A. z 10 czerwca 1937 — L. Inw. 906/36).

25. Art. 17 ustawy inwalidzkiej z 17 marca 1932 r. (poz. 31 Dz. Ust. z 1935 r.) nie przewiduje obniżenia wymiaru renty zasadniczej w razie przesiedlenia się inwalidy z miejscowości klasy wyż-

szej do miejscowości klasy niższej. (I. S. A. z 22 lutego 1937 — L. Inw. 4053/35).

26. Przy ocenie prawa do żądania wyższego wymiaru renty zasadniczej z powodu przesiedlenia się uprawnionego do miejscowości klasy wyższej (art. 17 ust. 6 ustawy z 17 marca 1932 poz. 31/35 Dz. Ust.) uwzględnia się łączny czas zamieszkiwania przez tę osobę kolejno w dwu lub więcej miejscowościach klas wyższych, o ile te dalsze przesiedlenia się nastąpiły również z powodów uzasadnionych. (I. S. A. z 10 maja 1937 — L. Inw. 195/36).

XIII. SPRAWY SAMORZĄDOWE

27. Przepisy art. 9 ustawy z dnia 23 III 1933 r. Dz. Ust. poz. 294 mają zastosowanie do współwłaściciela spółki bekonowej, która zawarła umowę z gminą miejską o uboju świń w rzeźni miejskiej. (19 kwietnia 1937 — L. Rej. 9432/34).

28. Z przepisów § 16 regulaminu wyborczego z dnia 1 stycznia 1934 r. poz. 6 Dz. Ust. wynika, że w razie zgłoszenia tylko 2 kandydatów na wójta gminy, z których żaden przy pierwszym głosowaniu nie uzyskał przepisanej większości głosów, może być zarządzone losowanie bez przeprowadzenia głosowania ściślejszego. (8 marca 1937 — L. Rej. 4856/34).

XVI. SPRAWY BUDOWLANE

29. Zamieszczone w art. 42 prawa budowlanego (poz. 202/28 Dz. Ust.) zastrzeżenie, że przy rozpoznawaniu prośby o pozwolenie na budowę, po upływie przewidzianych w art. 39 dwóch lat, odmowa pozwolenia nie może nastąpić z powodu niezgodnienia projektowanej budowy z zamierzeniami regulacyjnymi — dotyczy jedynie tych przypadków, kiedy w chwili rozpoznawania wspomnianej prośby plany zabudowania nie zostały jeszcze prawomocnie zatwierdzone. (4 czerwca 1937 — L. Rej. 6494/35).

30. Instytucją odwoławczą od skierowanych do właścicieli działek nakazów władz gminnych uiszczenia na podstawie art. 174 prawa budowlanego zwrotu pierwszego urządzenia ulic — jest, wymieniona w ustępie drugim wspomnianego przepisu, państwowa władza nadzorcza. (19 lutego 1937 — L. Rej. 2573/35).

Dr Włodzimierz Orski,

b. prez. Najw. Tryb. Admin.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

Kodeks karny.

Art. 23, 24. Przepis art. 24 § 2 kk. nie nakłada na sąd obowiązku nadzwyczajnego złagodzenia kary w wypadkach usiłowań przewidzianych w art. 23 § 2 kk., a jedynie daje sądowi możliwość skorzystania z prawa łagodzenia. (18 I 1937 — KN 240/37).

Art. 36. Z brzmienia art. 36 kk. wyraźnie wynika, że zbieg ustaw zachodzi tylko wówczas, gdy jednym działaniem naruszono dwa lub więcej zakazów ustawowych. (20 IV 1937 — R. 4/37).

Art. 54. 1. Wysokie napięcie złej woli oskarżonego wyrażające się brakiem jakiegokolwiek skruchy z jego strony i uporczywą, kłamliwą i nie wytrzymującą krytyki obroną — nie może mieć istotnego wpływu na wymiar kary. W myśl bowiem przepisów procedury karnej oskarżony nie jest ograniczony co do swej obrony, zatem nieprzyznanie się do winy i niezgodność z prawdą okoliczności podanych w obronie, nie może być poczytane na jego niekorzyść jako okoliczności obciążające. (21 XII 1936 — R 431/36).

2. Okoliczność, że oskarżony działał w ten sposób, by osiągnąć niewątpliwy wynik czynu przestępnego, nie stanowi okoliczności obciążającej, świadczy tylko o umyślności działania w rozumieniu art. 14 kk., czyli stanowi część składową czynu. (23 XII 1936 — R 499/36).

3. Charakter sprawcy ma przeważające znaczenie nie tyle przy wymierzaniu kary pozbawienia wolności, ile przy rozważeniu kwestii, czy celowe i słuszne byłoby wydalenie oskarżonego z korpusu oficerskiego. (10 VI 1937 — KN 57/37).

4. Przypadek mniejszej wagi, poza wypadkiem, gdy sprawca dopuścił się przestępstwa z nędzy, ocenić należy w każdym wypadku wedle ogólnych zasad wyrażonych w art. 54 kk. Decydującym przy tym będzie stopień niebezpieczeństwa i szkodliwości, jaką dla społeczeństwa i przyjętego w nim porządku prawnego przedstawia sprawca. Uwzględnić tu należy charakter sprawcy, jego zachowanie się przed i po popełnieniu przestępstwa, sposób popełnienia przestępstwa oraz stopień umysłowej dojrzałości. (22 X 1937 — KN 216/37).

5. Kodeksowi karnemu obcą jest przy wymiarze kary zasada arytmetycznego przeciwstawiania okoliczności przemawiających za lub przeciw oskarżonemu. Zasady art. 54 kk. kładą nacisk na jako-

ściową stronę tych okoliczności, a nie na ich ilość. (12 XI 1937 — KN 329/37).

Art. 58. Zaliczenie tymczasowego aresztowania dotyczy zawsze całości kary orzeczonej wyrokiem, licząc dzień za dzień bez względu na rodzaj kary pozbawienia wolności (23 VII 1937 — KN 119/37).

Art. 61. 1. Przy zawieszeniu kary w myśl art. 61 kk. sąd powinien kierować się przede wszystkim celowością, przy czym zawieszenie lub niezawieszenie wykonania kary może być uzależnione także od oceny osoby sprawcy pod kątem widzenia jego przyszłości. (10 VI 1937 — KN 57/37).

2. Art. 61 § 1 kk. zezwala tylko na zawieszenie wykonania kary łącznej, która jest niepodzielna i może być albo wykonaną, albo wykonanie jej może być zawieszone. Nie można natomiast zawiesić części orzeczonej kary na wolności. (23 VII 1937 — KN 119/37).

Art. 90. 1. Przeszkodą ustawową do zatarcia skazania w myśl art. 90 § 3 kk. jest fakt późniejszego „popelnienia” przestępstwa, a nie późniejsze „skazania”. (28 V 1937 — KN 134/37).

2. Zatarcie skazania przewidziane w art. 90 kk., jest zupełne i obejmuje skazanie na karę zasadniczą i karę dodatkową. Kary dodatkowe, orzeczone z kodeksu karnego wojskowego względem osób wojskowych i wykonane z chwilą uprawomocnienia się wyroku (art. 540 kwpk.) nie stanowią żadnej przeszkody do zatarcia skazania, takiemu zatartciu ulegają i nie mają żadnego wpływu na bieg 10-letniego czasokresu wymaganego do zatarcia skazania. Zatarcie skazania nie stwarza jednak stanu istniejącego przed wyrokiem i nie przywraca skazanemu stopnia wojskowego ani innych uprawnień, wynikających z tytułu poprzedniej służby wojskowej, utraconych na skutek prawomocnego wyroku sądowego, z którego skazanie zostało zatarte. (14 VI 1937 — KN 108/37).

3. W myśl art. 90 kk. zatarcie skazania z upływem 10 lat jest pozostawione wyłącznie swobodnemu uznaniu sądu. Sąd rozstrzygając wniosek skazanego o zatacie skazania ma oczywiście prawo i obowiązek osądzić, czy późniejsze postępowanie skazanego należy ocenić dodatnio i czy można uznać z punktu widzenia polityki kryminalnej za słuszne i celowe unicestwienie poprzedniego skazania i zatarcie jego śladów w rejestrach karnych. (25 V 1937 — KN 125/37).

Art. 93, 97. Dyspozycja art. 97 § 1 kk. obejmuje także sam udział w związku mającym na celu popełnienie przestępstwa określonego w art. 93 kk. nawet przy braku wszelkiej innej działalności

do tego celu zmierzającej. Zawarte w art. 97 § 1 kk. wyrażenie „wchodzi w porozumienie” oznacza wszelkie urzeczywistnienie kontaktu z innymi osobami, czy to w charakterze trwałym, czy chwilowym w celu popełnienia zbrodni z art. 93 kk., przy czym to porozumienie może przyjść do skutku wyrażnie lub też przez czynności konkludentne. (22 VI 1937 — KN 160/37).

Art. 140. Do istotnych cech występku z art. 140 kk. należy: a) pod względem przedmiotowym — nieprawdziwość zeznań, b) pod względem podmiotowym — świadomość o tym sprawcy w czasie składania zeznań. (17 IX 1937 — KN 271/37).

Art. 170. Dla znamienia publiczności w rozumieniu art. 170 kk. istotne znaczenia ma ta okoliczność, czy czyn był lub mógł być zaobserwowany przez więcej (co najmniej trzy) osób. (22 VI 1937 — KN 162/37).

Art. 201. Do zaistnienia przestępstwa z art. 201 § 1 kk. koniecznym jest stwierdzenie działania nie tylko z winy umyślnej (dolus directus lub eventualis), lecz również ustalenie, że sprawca uchyla się w sposób złośliwy od ciężącego na nim obowiązkułożenia na utrzymanie osoby najbliższej. (25 V 1937 — KN 146/37).

Art. 225. Przepis art. 225 § 1 kk. nie przewiduje wypadku kwalifikowanego zabójstwa, a w związku z tym pobudki działania są obojętne dla kwestii winy, mają natomiast znaczenie przy wymiarze kary w oparciu się na przepisie art. 54 kk. (6 VII 1937 — KN 185/37).

Art. 225 w związku z art. 59. Wobec trzech różnych alternatywnych wymiarów kary przewidzianych za zbrodnię z art. 225 § 1 kk., sąd powinien w uzasadnieniu wyroku w myśl art. 316 § 2 kwpk., po przytoczeniu wziętych pod uwagę w myśl art. 54 kk. okoliczności, zaznaczyć, który z zagrożonych wymiarów kary (więzienie od lat 5—15, więzienie dożywotnie i kara śmierci) odpowiadałby winie oskarżonego — po czym dopiero przytoczyć dalsze okoliczności, na podstawie których sąd uznaje za możliwe zastosowanie przepisu art. 59 § 1 kk. o nadzwyczajnym złagodzeniu kary i zejście do granicy kary oskarżonemu rzeczywiście wymierzonej. (27 IV 1937 — KN 80/37).

Art. 232 w zw. z art. 27, 28. Ustawodawca przewidział w art. 232 kk. samoistną odpowiedzialność osób, których działanie objawia się w udzieleniu kobiecie ciężarnej pomocy do spędzenia płodu. Użyty w art. 232 kk. zwrot „lub jej przy tym pomocy udziela” — obejmuje wszelkie przewidziane w art. 27 kk. postacie pomocnictwa. Do pomocnictwa tego ma zastosowanie przepis art. 28 kk.,

wedle którego pomocnik ponosi odpowiedzialność w granicach swego zamiaru, niezależnie od odpowiedzialności osoby, która zamierzonego czynu dokonała lub miała dokonać; decydującym jest zamiar pomocnika i jego działanie — a nie zamiar i czyn sprawcy bezpośredniego. (22 III 1937 — KN 26/37).

Art. 235—237. Takie oddziaływanie na ciało ludzkie, które pozostawia na nim wyraźny ślad niszczący lub uszkadzający całość powłoki cielesnej człowieka, stanowi uszkodzenie ciała w rozumieniu art. 235—237 kk. Zadraśnięcie skóry nawet nieznaczne uszkadza całość powłoki, wobec czego stanowi wyst. z art. 237 kk. (28 V 1937 — KN 122/37).

Art. 262. Istota występkę z art. 262 § 2 kk. zachodzi nie tylko wtedy, gdy sprawca świadomie dąży do utraty rzeczy przez właściciela, ale też i wtedy, gdy przewidując nastąpienie takiego skutku godzi się na to. Możliwość zwrotu sumy sprzeniewierzonej, mającego nastąpić w przyszłości i istniejący w tym kierunku zamiar sprawcy nie wyklucza cech dokonanego przestępstwa. (18 V 1937 — R 16/37).

Art. 264. Ewentualna możliwość wynagrodzenia w przyszłości przez oskarżonego szkody spowodowanej niekorzystnym rozporządzeniem mienia nie stanowi o braku istoty czynu z art. 264 kk., a tym samym odpowiedzialność materialna nie wyklucza odpowiedzialności karnej. (20 II 1937 — R 563/36).

Art. 286. 1. Szkoda w rozumieniu art. 286 kk. nie jest obiektywnym warunkiem wypełnienia stanu faktycznego tego przestępstwa, lecz winna być jedynie objęta zamiarem sprawcy bezpośrednim lub ewentualnym — obiektywnie wystarcza sama możliwość tej szkody, zawarta w naruszeniu obowiązków i uprawnień urzędnika. (10 II 1937 — R 370/36).

2. Szkoda w rozumieniu art. 286 kk. jako jeden z niezbędnych warunków do zaistnienia tego przestępstwa urzędniczego musi się wyprowadzać tylko z takiego konkretnego czynu oskarżonego, który jest przedmiotem wyroku, a nie z okoliczności ubocznych nie będących przedmiotem oskarżenia i mogących stanowić ewentualnie przestępstwo odrębne. (4 VI 1937 — R 25/37).

3. Pojęcie „interesu” użytego w art. 286 kk. rozumieć należy nie tylko jako dobro materialne lub osobiste, lecz także dobro idealne, związane z organizacją życia zbiorowego (państwa) i prawidłowością jej funkcjonowania. (22 VI 1937 — KN 177/37).

Mjr audytor Eugeniusz Bogdzewicz (Warszawa)

B. INNE SPRAWY SĄDOWE

DELEGOWANIE SĘDZIEGO

W art. 105 prawa o ustroju sądów powszechnych wskazane są warunki, w jakich dopuszczalne jest delegowanie sędziego do pełnienia innych czynności, tj. czynności niezwiązanych bezpośrednio ze stanowiskiem, na które został mianowany. Wyraźne unormowanie tego zagadnienia było niezbędne z uwagi, że z jednej strony powinna być unormowana ogólna zasada, iż sędzia nie może być dowolnie przenoszony z miejsca na miejsce, z drugiej zaś strony należało uwzględnić pewne konieczności, kiedy zachodzi nieodzowna potrzeba powierzenia sędziemu czynności, do których w warunkach normalnych nie jest on obowiązany.

Według pomienionego przepisu sędzia może być delegowany „do zastępczego pełnienia w innym sądzie obowiązków sędziego, prokuratora lub czynności administracyjnej albo do czynności w ministerstwie sprawiedliwości”. Z tego tekstu wynika, że delegowanie sędziego może nastąpić albo do czynności w innym sądzie, albo do czynności w ministerstwie sprawiedliwości.

Pierwszy punkt obejmuje przede wszystkim delegację do pełnienia obowiązków sędziego. Nie zaznaczono tutaj, do jakiego sądu pod względem hierarchicznym sędzia może być delegowany. Wszakże pytanie to znajduje rozstrzygnięcie w innych przepisach. Z mocy art. 57 § 1 usp. sędziego może zastąpić sędzia sądu bądź równorzędnego, bądź wyższego, bądź bezpośrednio niższego. Z tego wynika, że nie jest możliwa delegacja do sądu wyższego o dwa stopnie (na przykład sędziego okręgowego do sądu najwyższego, albo sędziego grodzkiego do sądu apelacyjnego), natomiast dopuszczalna jest delegacja do sądu niższego bez ograniczeń, do sądu bezpośrednio wyższego oraz do każdego sądu równorzędnego.

Dyspozycji co do delegowania sędziego do pełnienia obowiązków prokuratora pierwotny tekst prawa o ustr. sąd. powsz. nie zawierał. Wprowadzono ją dopiero rozporządzeniem z dnia 23 VIII 1932 r. (poz. 661). Żadnych bliższych postanowień regulujących tego rodzaju delegację nie podano, aczkolwiek nastroczają się w tej materii pewne trudności z uwagi na znaczą odrębność służbowego stanowiska sędziego od stanowiska prokuratora. Wobec braku jakichkolwiek zastrzeżeń należy przyjąć, że sędziego można delegować do pełnienia obowiązków każdego prokuratora bez względu na instancję, czyli do sądu równorzędnego, do każdego sądu wyższego lub niższego. Przy tym można delegować na każde stanowisko prokuratorские, jeżeli zastosuje się ogólną zasadę art. 254 usp., w którego

myśl wyrażenie prokurator obejmuje także pierwszego prokuratora, wiceprokuratora i podprokuratorów. Przyjąć również należy, że sędzia delegowany do pełnienia obowiązków prokuratora traci na ten czas swoją niezawisłość sędziowską (art. 79 usp.), staje się podwładnym zwierzchności prokuratorowskiej (art. 235 usp.) i obowiązany jest wykonywać polecenia tej zwierzchności (art. 249) oraz może mieć zlecone przez przełożonego spełnienie poszczególnych czynności na terytorium całego okręgu, podległego temuż przełożonemu (art. 234).

Jak wyżej zaznaczono, sędzia może być delegowany również, do czynności administracyjnej. Dotyczy to wyłącznie czynności administracji sądowej, jak na przykład delegowanie do wykonywania czynności nadzoru w myśl art. 71 § 2 usp. albo do zastępczego sprawowania kierownictwa sądu (art. 67 § 2 usp.). Do tej kategorii delegacji zaliczyć również należy delegowanie sędziego do pełnienia funkcji pisarza hipotecznego oraz do biura orzecznictwa w sądzie najwyższym (art. 43 § 1 usp.) na wniosek pierwszego prezesa (§ 55 regul. S. N.).

Art. 105 § 1 usp. przewiduje także możliwość delegowania sędziego do czynności w ministerstwie sprawiedliwości. Tutaj również nie wymieniono czynności, do jakich można delegować. A zatem delegacja może objąć wszelkie czynności, byleby odpowiadały one stanowisku sędziego.

Władzą uprawnioną do delegowania jest minister sprawiedliwości. Decyduje on o potrzebie delegowania. Musi jednak uwzględnić także interes sądu, do którego sędzia należy. W tym celu winien uprzednio wysłuchać opinii kolegium administracyjnego właściwego sądu. Opinia ta nie jest wiążąca, może wszakże zaważyć na decyzji ministra w sensie zaniechania delegacji, jeżeli przytoczone będą ważne powody, które nie pozwalają na zwolnienie sędziego od obowiązków przywiązanych do jego stanowiska.

Delegowanie w zasadzie uzależnione jest od zgody sędziego. Nie można więc delegować sędziego wbrew jego woli. Zgoda sędziego powinna być wyrażona przed powzięciem decyzji przez ministra. Jest to konsekwencja art. 102 usp., który nie pozwala na przeniesienie sędziego wbrew jego woli na inne stanowisko.

W niektórych jednak przypadkach delegowanie może nastąpić bez wysłuchania opinii kolegium administracyjnego, a niekiedy nawet bez zgody sędziego.

Opinia kolegium administracyjnego nie jest wymagana, gdy zachodzi nagły wypadek potrzeby delegowania. Wówczas opinię tę zastępuje wysłuchanie kierownika właściwego sądu, czyli prezesa sądu okręgowego co do sędziego grodzkiego lub okręgowego, pre-

zesa sądu apelacyjnego co do sędziego apelacyjnego, pierwszego prezesa sądu najwyższego co do sędziego tego sądu (art. 188 usp.). O nagłości decyduje minister sprawiedliwości. W tych razach jednak delegacja może trwać najwyżej trzy miesiące. Gdyby więc delegacja miała być przedłużona na okres dalszy, wysłuchanie opinii kolegium administracyjnego stałoby się nieodzowne.

W nagłych przypadkach prawo delegowania na okres nie dłuższy od trzech miesięcy służy również prezesowi sądu apelacyjnego, lecz tylko w granicach okręgu tego sądu i tylko do czynności sędziowskich. Nie jest tutaj również wymagana opinia kolegium administracyjnego, wystarcza bowiem wysłuchanie kierownika właściwego sądu, czyli prezesa sądu okręgowego co do sędziego grodzkiego albo okręgowego. W razie delegowania na tej drodze sędziego apelacyjnego wysłuchanie z natury rzeczy jest nieaktualne. W przytoczonych przypadkach zgoda sędziego na delegowanie jest konieczne.

Prawo nasze, respektując w ogóle zasadę nieprzenoszenia sędziego bez jego zgody, dopuszcza jednak możliwość delegowania bez tej zgody. Zachodzi to w dwóch przypadkach. Pierwszy unormowany jest w art. 105 § 4 usp., według którego minister sprawiedliwości może delegować sędziego wbrew jego woli, jednak na czas nie dłuższy niż trzy miesiące w ciągu trzech lat. Z tekstu tego wynika, że minister skrepowany jest tylko terminem trzymiesięcznym trwania delegacji oraz że pozbawiony jest prawa ponowienia delegacji na tej drodze przed upływem trzech lat od ukończenia poprzedniej delegacji. Mógłby wszakże delegować sędziego w ciągu trzech lat kilkakrotnie, byleby tylko łączny czas trwania delegacji nie przekraczał trzech miesięcy. Poza tym innych zastrzeżeń art. 105 § 4 nie zawiera. Sądzić jednak należy, iż minister powinien co najmniej wysłuchać kierownika właściwego sądu, gdyż inaczej wskutek niespodziewanej delegacji groziłaby dezorganizacja pracy w sądzie, do którego sędzia należy. Ustawą z dnia 4 marca 1929 r. (poz. 43/1930) pomieniony przepis uzupełniono zastrzeżeniem, iż delegacja może nastąpić „za zgodą zgromadzenia ogólnego sądu wyższego”, lecz dodatek ten został skreślony na podstawie rozporządzenia z dnia 23 sierpnia 1932 r. (poz. 661). Mamy tu normę zbliżoną do art. 102 lit. e, który pozwala na przeniesienie sędziego bez jego zgody na inne miejsce służbowe „dla dobra wymiaru sprawiedliwości”, ma ona jednak formę łagodniejszą wobec ograniczenia co do czasu trwania delegacji (przeniesienia).

Drugi przypadek delegowania bez zgody sędziego przewidziany jest w art. 107 usp. Z mocy tego przepisu sędzia, którego stanowisko zwinięto, dopóki nie będzie przeniesiony na inne równorzędne

stanowisko, może być delegowany do innego sądu „w tym samym charakterze.”, czyli do czynności, które pełnił przed zwinięciem stanowiska. W tym przypadku delegacja jednorazowa lub kilkakrotna może trwać dłużej niż trzy miesiące.

O delegowaniu sędziego mowa jest także w prawie o notariacie z dnia 27 października 1933 r. (poz. 609). Według art. 125 w ciągu dziesięciu lat od wejścia w życie pomienionego prawa minister sprawiedliwości władny jest delegować sędziego czasowo do pełnienia obowiązków notariusza, gdy stanowisko to zawakowało. Aczkolwiek nie ma tam wzmianki o zgodzie sędziego ani o opinii kolegium administracyjnego lub wysłuchania kierownika sądu, jednak z uwagi na ogólne zasady, wynikające z przepisów usp., należy sądzić, że warunki te powinny być zachowane, obowiązują więc i w tym przypadku normy art. 105 § 1 i § 2.

Wskutek delegacji sytuacja prawna sędziego ulega na czas delegacji zmianie tylko w pewnym zakresie. Sędzia nie traci swego stanowiska sędziowskiego, a zatem pobiera przywiązane do tego stanowiska uposażenie i podlega jurysdykcji właściwego sądu dyscyplinarnego, ustanowionego dla sędziów oraz korzysta z immunitetu w granicach art. 81 usp. Gdyby chciał objąć zajęcie uboczne, winien zastosować się do art. 126 usp. Zmiana zaś polega na tym, że sędzia, delegowany do innej miejscowości, oprócz uposażenia pobiera diety według przepisów rozporządzenia z dnia 28 marca 1934 r. poz. 320 (z wyjątkiem przypadku delegowania do pełnienia obowiązków notariusza), że podlega kierownictwu i nadzorowi służbowemu według funkcji, do których pełnienia został delegowany. Wszakże nie podlega karom porządkowym, przewidzianym w stosunku do prokuratorów (art. 244 § 2 usp.) i w stosunku do urzędników (art. 73 i 74 ustawy o służbie cywilnej), gdyż jak wyżej zaznaczono, sędzia pomimo delegowania poddany jest jurysdykcji swego sądu dyscyplinarnego.

Gdy sędzia jest delegowany do czynności prokuratora albo do czynności administracyjnych lub do sprawowania obowiązków notariusza, nie może w tym czasie pełnić swoich funkcji sędziowskich, gdyż nie dałoby się to pogodzić z pełnią niezawisłości sędziowskiej (art. 79 usp.). Jeżeli delegowany jest do innego sądu do czynności sędziowskich, nie jest również wskazane pełnienie w tym samym czasie funkcji związanych z jego stałym stanowiskiem.

Odrębną od delegacji instytucję stanowi powołanie sędziego do sprawowania funkcji przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego w sądzie pracy. Według art. 6 § 2 rozporządzenia o sądach pracy przewodniczącego i jego zastępców „powołuje spośród sędziów” minister sprawiedliwości. Z uwagi na zasady, wyrażone

w art. 102 § 1 usp., powołanie takie nie może nastąpić bez zgody sędziego, zwłaszcza gdy połączone jest ze zmianą miejsca urzędowania.

Wreszcie, niektóre ustawy przewidują wyznaczenie sędziego do pewnych czynności nie wchodzących w zakres normalnego jego urzędowania. Przykładowo można przytoczyć tu rozporządzenie z dnia 22 marca 1928 r. (poz. 384) o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych. W myśl tego rozporządzenia w niektórych czynnościach urzędu patentowego biorą udział sędziowie sądu okręgowego i apelacyjnego w Warszawie, wyznaczeni przez właściwe sądy (art. 233 ust. 2 pomienionego rozporządzenia). Wyznaczenie takie nie może być poczytywane za delegację i podpada raczej pod pojęcie podziału czynności między sędziami danego sądu (art. 52 usp.). Wobec tego zgoda sędziego na wyznaczenie nie jest wymagana. Podobna sytuacja zachodzi także co do sądu kartelowego (ustawa z dnia 28 marca 1933 r. poz. 270), w którego skład wchodzi trzech sędziowie sądu najwyższego, delegowani przez kolegium administracyjne. Chociaż użyto tutaj wyrażenia „delegowani”, nie jest to jednak delegacja w rozumieniu art. 105 usp., lecz wyznaczenie w drodze podziału czynności w myśl art. 52 usp.

Wacław Miszewski (Warszawa)